

2011 m. rugsėjo 30 d., penktadienis

Nr. 34 (956) | Kaina 2,50 Lt

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

2

M.K. Čiurlionio konkursui pasibaigus

4

Nauji filmai – „Tadas Blinda. Pradžia“

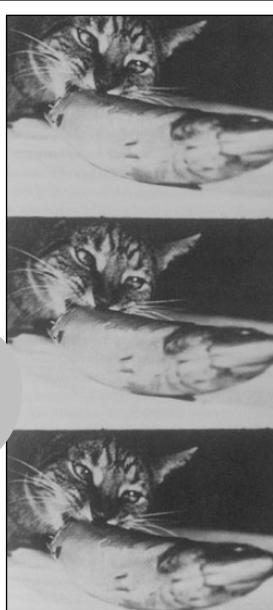
5

Ispūdžiai iš Venecijos kino festivalio

7

Fotografija kaip Vilniaus metonimija

8

„Kačių maistas“

Kauno kino festivalio retrospektivos

9

Krėsle prie televizoriaus

Kadras iš filmo „Skulptoriaus Vlado Vildžiūno paminklo Laurynui Stuokai-Gucevičiui inauguracija. Vilnius“. 1984 m.

Kažkas įkrenta ir tavyje pasilieka

Algimanto Kunčiaus paroda „Kino užrašai: 1979–1984“

Šiuolaikinio meno centre

Danutė Gambickaitė

Vis pasigirsta balsų, kad fotografo Algimanto Kunčiaus kino įrašų archyvas abejingų nepaliko. Laisva kamera užfiksuoja kelių dešimtmecių vaizdai atveria dažnam tik iš meno istorijos pažintą erdvėlaikį. O toks keliaivimas sustingdytame laike visada vienaip ar kitaip paveikia.

Archyviukumas Kunčiaus „Kino užrašuose“ labai ryškus. Atskiru vaizdo užrašu pavadinimai lakoniški ir tikslūs: vieta, data, vardas, pavardė ir nebent keli raktiniai žodžiai, nurodantys įvykio pobūdį ar apsilankymo tikslą. Filmuotos svarbios ir labai svarbios istorinės, legendinės asmenybės, dariusios įtaiką vėlesnėms kartoms, formavusios jų pažiūras. Mąstyti apie šią judan-

čių vaizdų parodą pirmiausia įdomu kalbėjimą apie atmintį, archyvus ir metraščius atokaitoje.

Kalbant apie Kunčiaus metraštininkavimo pradžią svarbi Jono Meko figūra. 1977 m. menininkų rūmuose (dabartinė Prezidentūra) vyko Meko kūrybos vakaras. Ten parodytų dienoraštiniai filmai labai paveikė Kunčių. Vėliau paskatinantas dar ir geografo Česlovo Kudabos, gavęs 8 mm kamerą Kunčius pradėjo fiksuoти aplinką.

Kitas ne mažiau reikšmingas sudidurimas su Meko figūra išniro viename tekste, kuriamo Kunčius mini pokalbio (jau po Neprisklausomybės atkūrimo) su Meku nuotrupą: „Nemažai visko prifilmavau... Man į tai gerai pasakė: „Tu pagyvenk, neskubėk karptyti. Vėliau bus daug įdo-

miau ir prasmingiau tą medžiagą sudėliot. Yra gerai, kai pagyveni.“

Kaip tarė, taip ir padarė – pagyveno, pabrandino ir pristatė, iš pradžių 2010 m. Agnės Narušytės kruotoje parodoje „Nuobodus“ Nacionalinėje dailės galerijoje ir dabar ŠMC vykstančioje Astos Vaičiulytės kruotoje personalinėje parodoje „Kino užrašai“. Tęsiant mintį apie Meko figūros svarbą vis dėlto norisi pasakyti, kad menine prasme Kunčiaus filmai visai kitokie. Estetiškai išbaigtų ir srūvantys liūliuojančių poetiškų vaizdų gausa. Viena kolegė žiūrėdama „Reminiscencijas“ taip užliūliuota tarė: „Bet kodėl taip gražu gražu – žiūri ir niekai neatsižiūri.“

NUKELTA | 6 PSL.

M.K. Čiurlionio konkursui pasibaigus

Geriausių pianistų pasirodymai

Daiva Tamošaitė

Rugsėjo 14–23 d. vykės tarptautinis M.K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursas – jubiliejinis: vienuoliktas pagal skaičių, tarptautiniu jis tapo lygiai prieš dviešimt metų. Ypatingą ji daro ir šiomet plėtai minimos M.K. Čiurlionio 100-osios mirties metinės. Vytautas Landsbergis prisimena: „Konkursas labai senas. Jam nebuvu leista kvesti muziką iš viso pasailio – tai buvo ne mūsų, o labai svetima idėja. Tarptautinis konkursas gimė kartu su Lietuvos nepriklausomybe. Tai buvo 1990–1991 metai. Nežinojom, ar norintieji galės atvykti, bet jis paskelbėm. Artėjant rugsėjui, gruovo SSRS sienos, ir visi dalyviai atvažiavo. Nepavykus Maskvos pučui, nuotaika buvo labai šventiška.“ Švenčiama nuotaika ženklino ir šiometinį, penktąjį.

Nuo ankstesnių šis konkursas skyrėsi keletu bruožų. Pirma, jis išlaiko aukščiausios kategorijos tarptautinių konkursų lygi ir plečiasi – tai rodo autoritetinges profesorių žiuri: pirminkankas Eriks T. Tawaststerna (Suomija), vicepirmininkė Veronika Vitaitė (Lietuva), Peteris Eicheris (Vokietija), Petras Geniušas (Lietuva), Paolo Giacometti (Nyderlandai), Zbignevas Ibelhauptas (Lietuva), Ivari Ilja (Estija) bei dalyvių skaičius (iš 50 pareiškusių norą dalyvauti atvyko 36). Žiuri autoritetu neleido abejoti gera konkurso atmosfera, sklandus darbas ir atrankos objektyvumas, kuris kaip reta atitiko daugelio klausytojų vertinimus. Procesui įta-

kos, be abejo, turėjo šviesi žiuri pirmininko asmenybė bei igūdis derinti komisijos darbą: „Visiškas objektyvumas neegzistuoja, bet yra prieigos objektyvumas“, – pirminkankimo principą atskleidė E.T. Tawaststerna. Antra, vyksta reemigracijos procesas, gržta užsienyje studijuojantys lietuvių (dalyvavo lietuvių iš Vokietijos, Anglijos, Ispanijos). Trečia, kaip teigė P. Geniušas, į finalą nepateko kituose konkursuose prizines vietas laimėjė pianistai, ir tai gerokai nustebino Pasaulinės muzikos konkursų federacijos viceprezidentą Quinteną Peeleną, į mūsų šalį atvykusį pirmąkart. Turbūt galime pelnytai didžiuotis, kad 1994 m. iš šiai federacijai priimtas M.K. Čiurlionio konkursas įveikė ne tik didelę atranką, bet ir akivaizdžiai irodė sprendimų teisinumą. Dar vienas taip pat svarbus

Jevgenijus Starodubcevas ir Zbignevas Ibelhauptas

D. MATVEJEVO NUOTR.

Kronika

Tarptautinis šokio festivalis „Aura“ Kaune

Rugsėjo 21–25 d. Kaune vyko Tarptautinis šokio festivalis „Aura“, šiomet šventės dviešimt pirmajį gimtadienį. Tai puiki proga vieną kartą per metus išvysti aukšto lygio šiuolaikinio šokio spektaklius iš Lietuvos ir užsienio. Šiomet festivali aplankė trupės iš Belgijos, Vengrijos, Italijos, Lenkijos, Bulgarijos, Lenkijos ir Izraelio.

Daugumą trupių sudarė daugiau nei trys šokėjai, todėl jų kompozicijos buvo turtinos ir įvairios. Taip pat šiai metais net dviejose trupėse – „Compagnie Thor“ ir „Compagnia Zappala Danza“ – šoko vien vyrai. Tai leido pamatyti energingą vyrišką, galingo fizinio pajėgumo choreografiją.

Šiuolaikinį šokį sunku apibūdinoti keliais žodžiais, nes jis aprėpią labai plačias temas ir formas, spektakliuose gali net nebūti grynojo šokio apraškų. Tad bandysime trumpai charakterizuoti kiekvieną festivalyje parodytą spektaklį.

Nuasmeninimas

Trupių „Darida Dance“ (Bulgarija), „Pro Progressione Transcabo“

(Vengrija) ir Kauno šokio teatro „Aura“ bendrame projekte „V.A.G.“ („vidutinis atsiliepimo greitis“) pasirodymuose kiekvienas šokėjas yra pateikiamas kaip vienas iš sceninių elementų, kurie susiję tiek su garsu, tiek su vaizdu. Šokėjų kūnai – tarsi nuasmeninti, belyčiai, mechaniski; jie jungiasi ir vėl išskiria. Intensyvi Klemento Dichevo muzika skleidžia įtampą, kuri neapleidžia žiūrovų iki spektaklio pabaigos.

Intertekstualumas

Trupės „Compagnie Thor“ (Belgija) spektaklyje „Mano mylimiesiems“ pagal J.S. Bacho muziką šoka devyni afrikietiškos kilmės vyrai. Įvairių tradicijų apraiškos čia pateikiamas kaip skirtinę civilizacijų kontrastas, kontroversija elitinei kultūrai. Abstrakčios choreografinės

„Compagnia Zappala Danza“ spektaklis „Instrumentas 1“

kompozicijos atgaivina pirmapradžių šokį, spinduliuojantį energija ir emocionalumu.

Aktualizacija

Kauno šokio teatro „Aura“ spektaklį „Medėjos“ galima būtų įvardinti kaip kritiškiausią, įtaigiausią ir intelektualiausią festivalio projekta, kurio pagrindas – klasikinė antikinė tragedija. Euripido kūrinyse tampa spektaklio pagrindine tema, atkrepiiant visuomenės dėmesį į žiaurią Lietuvos socialinę problemą – abortus ir naujagimių žudymus. Spektaklyje išvengta tiesioginių kaltinimų moterims ir pavaizduotas platus socialinis tragedijų priežascių spektras: palaidas gyvenimo būdas, seksuo fetišizavimas, visuomenės nekomunikabilumas ir paramos iš vyriškos lyties stoka. „Medėjas“ galima būtų priskirti prie feministinės pakraipos meno reiškinii, nes čia tiesiogiai pasakojama apie šiuolaikinių moterų refleksijas ir jų konfliktus su visuomenė.

Kilmė ir lytis

Šiuolaikinio šokio spektakliuose dažnai nevengiama pažeštis rasių, lyčių, kultūrų skirtumų ir konfliktų. Antai „Compagnia Zappala Danza“ (Italija) spektaklyje „Instrumentas 1“ septyni šokėjai šoka pagal muzi-

norint išbandyti ir pareklamuoti, atsirado naujausio modelio „Yamaha“, rūpestingai prižiūrima iš Prancūzijos atvykusio japonų derintojo. Šios progos konkurso dalyviai nepraleido: „Yamaha“ skambino daugiausia pianistų, o švelnus daininės „Fazioli“ liko trečioje vietoje. V. Vitaitė patvirtino paplitusį specialistų požiūrių į japonų instrumentą, sakydama, kad stipriausia jo savybė yra ne skambesio kokybė, o garso lygumas. Matyt, todėl finale visi 6 dalyviai rinkosi karališkajį „Steinway“. Ir dar viena naujiena, atjauninus konkursą: profesorei pavyko įgyvendinti seną svajonę, kad konkurso sąlygose nebūtų nustatomas amžiaus cenzas, ją V. Vitaitė argumentavo retoriniu klausimu: „O jei tarp dalyvių atsiras Mozartas?“ Todėl 19–21 metų dalyvių buvo iš tiesų daug, ir jie jie neprateko į antrajį arba trečiąjį turą, tai gavo puikią progą išbandyti savo sugebėjimus prestižiniame renginyje. Tarp jų perspektivūs pasirodė jauniausioji dalyvė šešiolikmetė baltarusė Daria Koval, pelnusi S. Karoso fondo apdovanojimą, septyniolikmetė Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos mokslevis Paulius Pancekauskas (doc. D. Kirilauskas klasė). Muzikų sajungos prižiūri apdovanota devyniolikmetė Morta Grigaliūnaitė (prof. H. Milne'o klasė, D. Britanija) bei 21 metų Joris Sodeika (prof. P. Geniušas klasė), už geriausią M.K. Čiurlionio Mažosios sonatos atlikimą pelnęs V. Landsbergio dovaną – M.K. Čiurlionio kūrinių fortėpijonių albumą. Iš jaunesnių į antrajį tu-

rą patekusiu dalyvių verta paminėti muzikalumu, gražiu garsu pasižymėjusių Pauliną Dūmanaitę (prof. P. Reach klasė, Barselonos muzikos akademija), techniškus, švariai grojančius, gerai pasiūsusių Robertą Ložinskį (prof. Z. Ibelhaupto klasė) ir Antoną Ylikallio (prof. E. T. Tawaststernos klasė).

Antrame ture dalyvavusį korejietė Mili Jang (prof. P. Eicherio klasė, Karlsrūhės aukštoji muzikos mokykla) išsiskyrė kultūringu skambinimu, Tolimųjų Rytų kultūrai būdingu mentalitetu ir savitai traktuojamais lietuvių autoriais (vietomis V. Bagdonu „Klounai“ ir net Čiurlionis suskambo rytiškinius spalvomis), tačiau ilgai išlaikyti klausytojų dėmesį jai nepavyko. Iš užsienio svečių išsiskyrė estas Mihkelis Pollas (prof. I. Iljos klasė, Estijos muzikos ir teatro akademija), sprendžiant iš pasirinktos programos, mėgstantis skambinti šiuolaikinę muziką. Nors ir ne viskas pavyko, jis įtaigiai ir originaliai pasakambino Čiurlionį, A. Remesos „Stigmas“, gerai susidorojo su sudėtingu atliktu G. Ligeti etiudu „Velnio laiptai“, nuskambėjusiu efektinai ir žerinčiai. M. Pollas patraukė dėmesį išprasmintu, skoningu skambinimu, intelektualumu, meistrišku garso valdymu; jo kuriamos garso struktūros yra aiškios ir priimtinios, atlikti romantiniai opusai kupini vienimo nerimo, švelnaus polėkio, o lyrinės vienos nenusaldintos, kalbančios garso atspalviais. Muzikos informacijos ir leidybos centras

NUKELTA | 3 PSL.

sija čia pateikama ir gyvuliška žmogaus prigimtis, pasireiškianti per sekualumą ir geidulingumą. Spektaklyje gausu grotesko, dinamikos, realybės ir iliuzijos kontrastų. Toks daugialypis reginys tinka apmastytiams tiek apie turinio aktualumą, ir formų įvairovę.

Dar feministinės tematikos

Agnijos Šeiko (Lietuva) spektaklis „Paikos mergaitės maldos“ pasakojo apie XIX a. moteris, kovojančias už savo teises ir nepriklausomybę. Idomu, kad moteriškumą čia bandoma analizuoti istoriniame kontekste. Tačiau tai buvo menkai artikuliuota skurdžioje spektaklio choreografijoje, neišrankioje revizito gausoje. Idomus sumanymas taip ir liko ne iki galo įgyvendintas.

Apibendrinant galima dar sakyti konstatuoti, kad šiuolaikinis šokis savo meniškomis ambicijomis, prasmingumu ir formų paieškomis nėkic keli nusileidžia kitoms šiuolaikinių meno apraškoms ir yra su jomis glaudžiai susijęs. Formų, temų ir bendravimo su publike eksperimentai leidžia manyti, kad šiuolaikinio šokio procesai ir juos demonstruojantis festivalis „Aura“ išsaugos ir augins savo lygi, gausins vertingą kultūrinę patirtį.

KRISTINA POŠKUTĖ

ATKELTA IŠ 2 PSL.

M. Pollą apdovanojo prizu už geriausią šiuolaikinės muzikos interpretaciją, o M.K. Čiurlionio menų mokykla – už geriausią klasikinę sonatą, ir iš tikrujų džiugu, kad trečiaiame ture nedalyvavusio gana stipraus pianisto talentas neliko nepastebėtas. Čia reikėtų atkrepti dėmesį, kad ne tik J.S. Bachas, I turo privalomoje programoje sukludpęs dažnai tvirtai pasirošusių ir išomiai mąstantį muzikantą, bet ir Čiurlionis II ture tapo rimtu išbandymu pianistams. Žiuri pirmininko ir kitų užsienio komisijos narių nuomone, konkursu geografiją praplėstę leidimas šiuolaikinę muziką skambinti iš natū, o II ture atsisakyti privalomos Čiurlionio kūrybos, nes ji vis dar nėra gerai žinoma pasaulyje.

I trečią turą nepatekęs lietuvis Paulius Rudokas (prof. V. Vitaitės klasė, LMTA), ir II turui atidavę labai daug jėgų, pasižymi sukauptu, valingu, virtuozišku muzikavimu. Jam galima būtų palinkėti ugdyti drąsa ir charizmatinę atlirkimo dvasią, kuri išskeltų jį i auksčesnę pakopą. Tuo tarpu Jurgi Aleknavičių (doc. A. Žvirblytės klasė, LMTA) galima pagirti už atrastą individualų stilį, savitą muzikinio pasaulio perteikimą – antai R. Schumanno „Vaikų scenos“, op. 15, buvo visai nevaikiškos, bet netgi labai filosofiškos, stilingai atlirkta J. Haydno sonata Es-dur. Nuo praėjusio Čiurlionio konkurso smarkiai īgtelėję pianistas laimėjo B. Dvariono mokyklos prizą.

Trečiaiame ture skambino ir diplomus pasidalijo pianistai Martyna Jatkaukaitė (prof. J. Havillo klasė, Gildholo aukštotoji muzikos ir teatro mokykla, D. Britanija), Motiejus Bazaras (prof. Z. Ibelhaupto klasė, LMTA) ir Veronika Kopjova (prof. B. Bertholdo klasė, Hanove-

rio aukštoji muzikos ir teatro mokykla, Vokietija). M. Jatkaukaitė – temperamentinga, žinanti savo vertę atlirkėja. Lanksti ir artistiška, kūrinius ji atlieka charakteringai, stabiliai, nevengia veržlų proveržių, o lėtosioms dalims leidžia gražiai nuskambėti. Jos energija ir užmojis nepalielka abejingą, ji turi išsiskiriantį sceninį amplia, kurį įvardyčiau „iškaitusi geležis ir ledas“. M. Bazaras – kitokia meninė asmenybė. Tai dideles simpatijas keliantis muzikantas, skambinantis natūraliai ir patraukliai. Jo mąstymas iškalbingas, dvelkia kūrybinga ramybę, frazės – ir tai retas instrumentalistų gebėjimas – raiškiai kvépuoja, o paužės pripildytos dvasinių prasmų. Pianistas pelnė Lietuvos kompozitorų sajungos prizą už geriausią lietuviško kūrinio atlirkimą (J. Andrejevo „Estampa“). V. Kopjova gerai užsirekomendavo dar praėjusiam Čiurlionio konkurse. Tai rimta ir atsakinga, nepozuojanti atlirkėja. Jos išbaigtą skambinimą reikia išklausyti, ji priverčia viduje susikaupti. Gaila, kad finalui ji pasirinko J. Brahmo koncertą Nr. 1 d-moll, kuris, kaip sakoma, nėra „konkursinis“ – itin sudėtingas ir kūpinas povandeninių rifų. Konkurse nepatartina groti nei per sunkių, nei nauju, dėl nesusigulėjusių kūrinių – tai nerašyta taisyklė. Galbūt kitoks pasirinkimas būtų nužmės auksčestinius Kopjovos balus. Rizikavio ir III premijos laureatas danas Emilia Jenseinas (prof. E. T. Tawaststjernos klasė, Sibelius akademija), trečiaiame ture skambinės L. van Beethoveno koncertą fortепijonui ir orkestrui Nr. 4 G-dur, op. 58. Nors E. Jenseinas, pasak Tawaststjernos, ilgai brandinant kūrinių ir mokinčių planuoti, koncertą paskambino lengvai ir greitai, jam, kaip ir Kopjovai bramšiškai, trūko bethoveniškų viršinių ir meninio vaizdo jėgos visumos atžvilgiu. Tuo tarpu I ir II

ture jis pasireiškė kaip profesionalus, savitas atlirkėjas, turintis gražū garsą. Jo atlirkamų kūrinių koncepcija buvo iki smulkmenų apgalvota, dėmesį patraukė savaip pabréžiamai prasminiai tonai, aiškūs reljefiniai sluoksniai ir išryškinamos savarančiosios abieju rankų partijos. Danų pianistas gavo kvietimą atvykti į Lietuvą koncertuoti su Lietuvos kamermuoro orkestru. II premiją iško-

F. Lisztas, kurio parafrazę („Fausto vals“ Ch. Gounod temomis) ir antrajį fortėpijoninį koncertą A-dur jaunasis virtuozas pasirinko strategiškai tiksliai. Kaip ir Bazaras, Valuntonis dar labai jaunas – tik 23-ęjų, tad tikėtina, jog abu pianistai dar džiugins publiką naujais brandžiais atradimais.

Maskvos P. Čaikovskio konservatorijos magistrantas (prof. N. Troull

Pianistų konkursu laureatai ir komisijos nariai

vojo publikos numylėtinis Rokas Valuntonis (doc. A. Žvirblytės klasė, LMTA). Tai romantisko plano pianistas, kurio subtiliai natūrai labai tiko šviesi, skaidri mažorinė Mozarto sonata D-dur, K. 576, ji buvo išdailinta ir jautriai išmasyta. Čiurlionio Preliudą d-moll VL 239 jis skambino poetiškais potėpiais, slaptinges harmonijos perteikė siejos nerimą. S. Rachmaninovo Etiudas-paveikslas a-moll, op. 39, Nr. 6 buvo intriguantis, žérintis ir atskleidę tikrą atlirkėjo temperamentą; tai buvo, gali sakyti, toks Rachmaninovas, koks ir turi būti: tikras etiudas, tikras paveikslas, tikras pianizmas. II ir III turo programą Valuntonis paskambino ne mažiau artistiškai ir įtaigiai – jam tikro ir šiuolaikinių kūrinių, ir, žinoma,

klasė) 29 metų Jevgenijus Starodubcevas tapo šiu metų Čiurlionio konkursu atradimui (I premija). Tai pianistas, kuris turi jau susiformavusį individualų garsą, atlirkimo stilii ir yra įvaldės aukšciausios klasės fortėpijono meną. Klasikinė mokykla be nereikalingų inovacijų ir tradicijų laužymo jam suteikia galimybę siekti profesijos auksčumų tobulinant atlirkamų kūrinių meninę koncepciją. Visa konkursu programa – tiek klasikai, tiek romantiškai, tiek trečiasis S. Prokofjevo koncertas fortėpijoniui C-dur, op. 26, – sužavėjo meistryste ir koncentruotu galingos dvasinės energijos srautu, kuris visada ženklina pirmo ryškumo menininko pasiodymą scenoje. Rafinuotu pasirinkimu nustebino II ture atlirkas K. Szyma-

nowskio stambios formos kūrinys „Kaukės“, op. 34, taip pat puiki M.K. Čiurlionio kūrinių interpretacija: už II ture geriausiai atlirką Čiurlionio mažu peizažų ciklą „Jūra“ bei Fugą b-moll J. Starodubcevas pelnė specialų prizą. Pasak Natalijos Troull, šis jos studentas išsiskiria interesu platumu, tai pašireiškia repertuaro įvairove ir vis nauju susižavėjimu vienu ar kitu kompozitoriumi ar epocha, jis vis dar auga. Kad susitikimas su Čiurlionio fortėpijonine kūryba buvo neatsitiktinis, liudija paties Jevgenijaus žodžiai: „Prieš dvejus metus, kai dalyvavau konkurse Italijoje, man draugas parodė Čiurlionio dailės albumą, kuris, pasak jo, keletą metų jam darės didžiulį įspūdį. Albumą sklaidžiau gal dvi valandas ir negalėjau atsiplėsti. Grįžę į Maskvą sužinojau apie Čiurlionio konkursą. Nusprendžiau sužinoti, kokią muziką rašo tokis dailininkas.“ Starodubcevas pats komponuoja, rašo daugiausia kamerinę muziką (jo fortėpijoninis trio buvo atlirkas Japonijoje). Savo mokytojais jis laiko Schönbergą ir Miaskovskį. Apie Čiurlionį rusų pianistas turi originalią nuomonę: „Manau, kad Čiurlionis daugiau sasajų turi ne su Skribinu, o su velyvuoju Lisztu: tiek pat mažai natū, tokia pati pastanga per vokiečių mokyklos akademinę matricą prasiveržti į kitus lygmenis, kurriuos jis girdi. XX a. muzikoje Čiurlionis, mano akimis, atsidūrė toje pačioje draugėje kaip ir Szymanowskis, Hindemithas, Bartokas.“ O kitąmet jaunąjį talentą išgirsime vėl, nes Nacionalinė filharmonija ir „Piano.lt“ ji pakvietė koncertuoti.

M.K. Čiurlionio metai tėsiasi, ir tarptautinis M.K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursas šiuo atžvilgiu vaidina labai svarbų vaidmenį. Nėra jokių abejonių, kad ir ateityje jis pateiks daug džiugų akių mūzikos atradimui.

Siamiseno išraiškos galimybės

Nuo japonų tradicinės muzikos iki „Kepurinės“

Algirdas Klovai

Nesame lepinami tradicinės Ryūtū muzikos koncertais, todėl dėmesys japonų muzikanto Sho Asano grupės koncertui nebuvu netiketas. Ypač daug susirinko jaunimo. Šį koncertą Japonijos ambasada Lietuvoje ir Japonijos fondas skyrė diplomiinių santykų tarp Japonijos ir Lietuvos 20-mečiui paminėti. Sho Asano savo šalyje laikomas vienu geriausiu tradicinio muzikos instrumento siamiseno (shamisen, japoniška tritygė liutnija) jaunosis kartos atlirkėjai. Jis yra laimėjęs ne vieną muzikinį konkursą, keturiolikos metų tapo jauniausiu prestižiniu „Visos Japonijos Tsugaru Shamisen“ konkurso nugalėtoju. Pastūmėtas senelio, Sho Asano pradėjo mokyti groti tsugaru siamisen būdamas penkerių.

Šis senovinės instrumentas atkeliao į Japoniją per Okinavą iš Kinijos. Japonijoje juo pradėta groti savaip. 1603–1868 m. siamisenas

buvo naudojamas kaip akompanuojantis instrumentas kabuki teatre. Vėliau jis tapo melodiniu ir vienu populiausiu japonų klasikinės muzikos instrumentu. Siamiseną sudaro kvadratinis korpusas ir ilgas kaklas, o trimis stygomis grojama mentelės formos plektru. Instrumento garsas stiprus ir aštrus. *Tsugaru shamisen* pavadinimas kilęs nuo regiono, kuriame jis labiausiai paplitęs, vardo.

Koncertuose klausytojai turėjo progos susipažinti ir su kitais tradiciiniais japonų instrumentais: jvai-riais būgnais bei japoniškomis fleitomis *shinobue* ir *shakuhachi*. Atlirkėjai propaguoja tradicinių instrumentų skambesį, pritaiko jiems modernius popmuzikos ir džiazo stilius, taip pat demonstruoja tradicinius šokių.

Pirmoje koncerto dalyje skambėjo įvairių Japonijos regionų tradicienė ir liaudies muzika, tačiau žinant, kaip laisvai atlirkėjai traktuoja autentiškumą, sunku pasakyti, kiek

čia buvo autentikos ir kiek šių dienų kūrybos. Liaudies muzika išreiškia Japonijos žmonių dėkingumą gyvenimui ir gamtai:

„Viskam rodyti savo dėkingumą – tai, mano manymu, yra per amžius nekintantis japonišumas. Apie tai kalbanti liaudies muzika dainomis perteikia japonų dvasią, o plačiau – žmoniškumą“, – sako Sho Asano. Tas dėkingumas buvo juntamas ir per koncertą. Ir ne tik dėkingumas, bet ir greita spontaniška reakcija į publikos nuoširdumą, plojimus, šypsenas.

Dar laisvesnė muzikinė išraiška apgaubė antrają koncerto dalį, kuriuo prie tradicinių japoniškų instrumentų prisijungė fortėpijonas ir mušamieji. Repertuaras taip pat buvo itin margas – nuo japoniškais elementais paspalvintų paties Sho Asano kompozicijų iki Chicko Coreos „Spain“ ir net... Giedriaus Kuprevičiaus „Kregždučių“, o kas dar egzotiškiai – sušokta lietuviška „Kepurinė“. Norėtusi paminėti kūrybingą

ir profesionalų pianistą, bet jo pardavė, deja, liko nežinoma, kaip ir kito gero muzikanto, grojusio tradiciniems fleitomis.

Sho Asano pademonstravo, kad tsugaru shamisen yra labai paslan-

Reikia tiek nedaug?

Nauji filmai – „Tadas Blinda. Pradžia“

Živilė Pipinytė

Kultūrologas Danilas Dondurejus teigia, kad tik 3,5–5 procentai kiekvienos šalies populiacijos gali suprasti, ivertinti meno kūrinį, suvokti jo visumą, struktūrą ir prasmes. Filmo „*Tadas Blinda. Pradžia*“ (Lietuva, 2011) sumanytojas ir produiseris Žilvinas Naujokas bei visa kūrėjų komanda, man regis, niekad neslėpė, kad orientuojasi į likusius 95 procentus. Idėja sukurti komercinį lietuvišką filmą sklandė gerą dešimtmetį, būta įvairių bandymų. Pirmųjų filmo „*Tadas Blinda. Pradžia*“ demonstravimo dienų komercinis pasisekimas įrodo, kad tikslas pasiektas. „*Tadas Blinda. Pradžia*“ į kino meno reiškinio statusą akiavardžiai nepretenduoja, todėl recenzijoje jo ir nebandysiu ieškoti, bet pabandyti pasiaiškinti, ar filmo kūrėjams iš tikro pavyko įgyvendinti tautiško „kino liaudžiai“ idėją.

Vienas svarbiausių komercinio kino bruožų yra aiškiai apibrėžtas žanras. „*Blindos...*“ kūrėjai pasirinko avantiūrinio kino siužeto schemą. Tiesa, jie vadina savo kūrinių „istoriniu nuotykių filmu“, bet būkime atviri – su realia istorija jis turi tiek pat bendra, kiek į šampano taures supilstytą lietuvišką degtinę, kurią caro karininkai geria Gruinaius dvare, „lenkiška“ Razumovskio pavidė ar lietuviškas rusiškai kalbančių aktorių akcentas. Filmai apie Robiną Hudą, Zoro ir kitokius „sveto lygintojus“ bei kilnius plėšikus nuo seno audrina jaunuju žiūrovų vaizduotę. Tadas Blinda nuo jų nelabai skiriasi. Jis kilnus, vaikystėje patyrė traumą (brolio žutį), kuri tokio pobūdžio filmams yra pakankamas motyvas išpirkti kaltės jausmą ir nuteikti kažkā svarbus, o meilės linija tradiciškai susieja dviem skirtingų, paprastai konfrontuojančių visuomenės sluoksnių personažus – baudžiauninką Blidą ir bajoraitę Kristiną (Agnė Ditkovskytė). Scenaristas Jonas Banys pasitelkė ir šiai laikais labai populiarų masinės kultūros motyvą – samokslė teorija. Pasirodo, būsimasis 1861-ujų Lenkijos ir Lietuvos sukiliimo malšintojas generolas Michailas Muravjovas (po ilgokos pertraukos malonu matyti Donatą Banioni) pirmasis iškėlė jo kibirkštį, norėdamas susidoroti su potencialiais maštiniškais. Jo „irrankis“ – ižūlus iš Lietuvos kileč karininkas Janekas Razumovskis (Mykolas Vildžiūnas). Jis tikras juodas charakteris, visapusiškas blogio įsiūnijimas ir puikiai tinka būti šviesaus, charizmatiško ir pasiaukojančio Blindos (Mantas Jankavičius) antipodu. Jų susidūrimas filme ir bus pagrindinis gėrio ir blogio konfliktas.

Paprastai tokio pobūdžio regiuose pagrindinius tik juoda ir balta spalva tapomus protagonistus atsveria margi antrojo plano personažai – papildo juos įvairiais gėrio ir blogio atspalviais. Blogio galerija filme spalvingesnė (ir ne tik todėl, kad

ją vaidina labiau patyrę aktoriai): šantažistas Edmundas (Dainius Kazlauskas), neištikima dvarininko žmona Konstancija (Tatjana Liutaja), dvarininkas Gruinius (Vidas Petkevičius), rusų rotmistras Snegiriovas (Antanas Šurna) puikiai atlieka jiems skirtas įvykių katalizatoriaus funkcijas.

Prasčiau su Blinda, jo šalininkais ir apskritai lietuviais. Jie visi piešiami ta pačia pilkšva ir nuobodžia spalva, dažniausiai atlieka fono, masuotės funkcijas. Jie primena akademiškus ar net socrealistiškus „peizanus“, jų dirbtinumą pabrėžia ir kostiumai, ir retkarčiais replikose nuskambantis žemaitiškas dialektas, ir nevykusios mizanscenos, labiau primenančios praėjusio amžiaus operą, o ne kiną. Negelbsti ir iš bendro fono turis išskirti Blindos draugus Motiejus – vienodos veido išraiškos Jokūbas Bareikis labiau panašus į medinį manekeną, „paduodant“ replikas, o ne į gyvą žmogų.

Ir Rumšiškių Lietuva, ir įspūdinės Renavo dvaras, ir filmo heroinai, ir konfliktas atitinka žinomus siužetus, kurių veiksmas gali vykti bet kur, net Bahamų salose. Idomiausia filme turėtų būti lietuviškieji ir, žinoma, aktualieji akcentai, juk, manau, dėl jų ir buvo prikeltas naujam kino gyvenimui plėšikas Blinda. Tokie žinomi personažai ir siužetai kine visada atspindi tai, kas aktualu čia ir dabar filmą žiūrintiems žmonėms, ir tampa visuomenės vidiniu monologu, įkūnija jos baimes ir lükesciūs. Štai čia ir kyla pirmoji „*Tadas Blinda. Pradžia*“ problema: pristigtą ir motyvą, ir įtinkamą žodžių, ir tiesos.

Žinoma, žanrinis kinas visada patvirtina konservatyvias žiūrovų nuostatas. „*Blinda*“ – ne išimtis. Tik šiuo atveju tikslėsnius būtų žodis „archajiskas“. Kita vertus, filmas turbūt tiksliai atkleidžia šiuolaikinės lietuvių visuomenės archaizmus. Ir daro tai visai atvirai, rodydamas jos stereotipus – patriotizmo, šovinizmo, požiūriu į moteris, kurios filme iš esmės tik dvi, bet abi išsimtinai siejamos tik su erotika ir išdavyste.

Koks pagrindinis filmo pranešimas? Kad lietuvių pasirengę ginti Lietuvą nuo rusų ir lenkų? (Tačiau juk didžiausią pavojų lietuviams darbū kelia patys lietuvių!) Kad lietuvių myli tévynę ir nori jai aukotis? Kad beturčiai visada teisesni ir kilnesni už turtinguosius? Kad prapastas vaikinas iš niekur (nematomėje tévė, tik kelis draugus), gindamas savo žemę, tampa kilniu kovotoju už teisybę? Atsiapršau, bet toks pranešimas paprastai būdingas propagandiniams kinui. (Beje, filmo kūrėjų deklaruotas tautiškumas ir masiškumas – taip pat.) Bet taip ir yra: „*Tadas Blinda. Pradžia*“ – pseudopatriotinis opusas, nes svarbiausios Blindos frazės (bent jau tai akcentuojama scenose, kai apsuptas kovos draugu he-rojus turi rinktis ar apsispresti) yra

apie Lietuvą. Jam antrina ir dvarininkas Gruinius, lemiamu momentu rusų rotmistro sakantis: „Aš esu Lietuvos dvarininkas“ (kad ir koks geras aktorius būtų Vidas Petkevičius, tą akimirka prisiminiau daugybę sovietinių filmų, kur tokiai pat svarbiaus momentais personažai sakydavo: „Aš esu komunistas“ arba „Aš – tarybinis žmogus“). Visi teigiami filmo herojai yra teigiami, nes nekenčia turčių, rusų arba vokiečių ir myli Lietuvą. Toks paviršutiniškas patriotizmas anksčiau buvo vadinas alaus patriotizmu. Todėl nesistebiu, kad pseudopatriotai geria Blindos alų ir kad šovinizmas iki šiol pas mus paklausus.

Iš reklamos į kiną atėjės režisierius Donatas Ulvydas gerai išmano, kaip ekrane patraukliai patekti bet kokią prekę. Lietuva filme rodoma kaip lyriškas miškų ir girių kraštas (pagrindiniai vizualiniai leitmotyvai – iš aukštai nufilmuota osianti giria, vaizdas pro medžių šakas į svaginančio grožio upės vingį). Filmo pradžioje laužų ugnimis mirgantys valstiečių šventės vaizdai sukuria pašlapties ir pirmpradiškumo įspūdį, jį pratęsia egzotiškos kapinės prie upės su pasvirusiais kryžiais, kur naktį Blinda laidoja Vincę.

Rengdamasis filmui režisierius, matyt, pasižūrėjo ne vieną amerikietišką ar rusišką panašaus pobūdžio filmą ir net, spėjui, Andrzejus Wajdos „Poną Tadą“. Jis moka užpildyti tradicines siužeto schemas, žino, koks montažas būdingas šiuolaikiniams reginiui, nepagaili smurto ir prievertos – lavonai gulasi tankiai (nors kadras su pakarta valstiečių šeima labiau tiktu filmui apie sovietinius partizanus), bet jam stinga sugebėjimo dirbtu su aktoriais – ansamblis néra, nors Mantas Jankavičius, manau, vaidina geriau, nei buvo galima tikėtis iš neprofesionalo. Ulvydas nesugeba susitarkyti su filmo ritmu, artejant į pabaigą jis pradeda akivaizdžiai strigti, monotonią žaldina žiovulį. Sakyčiau, režisieriu nelabai sekasi ir iterpti į filmą scenaristo sugalvotas nuorodas į dabant, kad ir Edmundo fraze apie tapšnojamą šūdą ar dažnai kartojamą posakį apie auksinę Blindos škną. Humoras lietuvių kine visada šubavuo, kaip, beje, ir erotika, kuri filme dažniau pateikiama komiškai – nuo kadro filmo pradžioje, kai

klasika kine apskritai retai kada susileja natūraliai, nereklamuoti. Inkliuzas iš kito stiliaus yra ir pabaigos titrus lydintis hiphopas, kviečiantis kovoti prieš turtinguosius ir išnaudotojus.

Paprastą siužeto atpasakojimą į aukštesnį lygį, kartais jam suteikdamas metaforas ar „antrojo dugno“ regimybę, be abejų, pakylėja operatorius Ramūnas Greičius. Jo darbas – aukščiausios kokybės. Jau vienas pirmųjų filmo kadru, kai iš sapno atsiduriame dabartyje ir nuo besiprausiančio Blindo veido stambiu planu po truputį pereinama prie jo atvaizdo pro kaimo gryčios langą, atrodo tarsi senosios dailės meistro parašas ant paveikslo drobės.

Pasaulyje vis daugėja režisieriu, kurie geriau ar blogiau įvaldė kino amatą, bet patys neturi ko pasakyti. Todėl jie imasi įvairių visuomenės užsakymų arba misijų. „*Tadas Blinda. Pradžia*“ – iš tokų produktų. Lietuviai akiavardžiai norėjo, kad viskas filmų būtų „kaip Holivude“: Lietuvos istorija, romantiška pora, gaudynės ir kautynės, piktdariai ir herojai, vienprasmiski jausmai ir nešvankūs juokeliai, suprantamas pranešimas, „žvaigždės“ ir tėsinio „*Tadas Blinda. Pabaiga*“ galimybė. Žinoma, ir kad filmo kūrėjai gerbtų daugiasalių kino teatrų, televizijos ir masinio vartojimo paskutiniai dešimtmečiai suformuoja „žmonių“ skonį. Ir gavo. Aišku, tai – pigus „Holivudas iš antrų rankų“ ir pakankamai infantiliškas reginys, smagiai pakutenantis tautiškus pasididžiavimo jausmus. Deja, pasirodo, lietuvių žiūrovams reikia tiek nedaug. Būti tokiemis kaip visi.

Kronika

Sugrįžta šeimyniniai savaitgaliai su pasaka

Nuo spalio 1 d. į kino teatrą „Pasaka“ sugrįžta jau tradicija tapę renginiai visai šeimai „Savaitgalis su pasaka“. Pernai kino teatre pradėtas projektas susidėda iš dviejų dailių: ikimokyklinio amžiaus vaikams bei jų téveliams skirtų kūrybinių dirbtuvėlių bei šeimos kino seanso.

Šiaisiai metais „Savaitgalio su pasaka“ renginiai vyks kiekvienu šeštadienį 15 val., penki skirtingoms kūrybos sritims atstovaujantys projekto partneriai parengs skirtingas dirbtuvėlių programas. Projektą pradės garsus meistras – tarptautinė muzikos mokykla „Kinder Musik“. Jie dalyvius pakvies pažinti garsus ir paslaptiną muzikos pasauly. Po kūrybinių užsiėmimų dalyvių laukių filmo visai šeimai peržiūra.

Projektė „Savaitgalis su pasaka“ bendradarbiaujanti ikimokyklinio ugdymo įstaiga „Vaikystės sodas“ jau antrus metus skatinas šeimyninių skaitymų tradicijas kino teatre. Dirbtuvėlių dalyvių laukia teatralizuoti klasikinių pasakų skaitymai bei „gyvū“, improvizuoti naujų pasakaičių kūrimai, i kuriuos bus įtraukiami vi-

si. Artimiausias renginys, kurį ves pasakaičių meistras, įvyks spalio 8 dieną.

Meno mokykla „Baltas lapas“ ki- no teatre lauks spalio 15 dieną. Bus mokomasi piešti nesudėtingus ir smagius objektus, supažintama su spalvomis ir jų deriniais.

Dar vienas „Savaitgalio su pasaka“ partneris – Vilniaus teatras „Lé-lé“. Jo kūrėjais susipažindins su teatro užkulisiais, mokys vaidybos su lélémis gudrybių. Lėlių teatro meistras į susitikimą kino teatre „Pasa- ka“ pakvies spalio 22 dieną.

Paskutinio spalio šeštadienio dirbtuvėlių skirtos žaislų kūrimui. Vaikiškų prekių parduotuvė „Mediniš arklukas“ šeimai mokys kurti ekologiškus, aplinkai draugiškus žaislius.

Projektas „Savaitgalis su pasaka“ kūrybiško ir aktyvaus laisvalaikio mėgėjų laukia nuo spalio 1 d. 15 val. kino teatre „Pasaka“. Šiaisiai metais skatiama skatinti tévelius kuo daugiau laiko praleisti su savo atžalomis, lavinti jų vaizduotę, ugdyti kūrybiškumą bei socialinį aktyvumą.

Daugiau informacijos apie renginių www.kinopasaka.lt arba el. paštu pasaka@kinopasaka.lt

„PASAKOS“ INF.

Venecijos antipodai

Įspūdžiai iš 68-ojo tarptautinio kino festivalio

Aistė Račaitė

Rugsėjo pradžioje Lido saloje jau 68 kartą vyko didžiosios Venecijos bienalės (*La Biennale di Venezia*) rengiamas seniausias pasaulyje kino festivalis. Ypatingai vietai dera spindinti prabanga ir paprastumas, raudoni kilimai ir cementinės kino saliu grindys. Venecijos kino festivalis garsėja programa, derinančia meninius ir komerciškai sėkminges filmus. Pasaulyje reta festivalių, kur greta gali pamatyti Aleksandrą Sokurovą ir Madonną, bet visa tai paaiškina festivalio vadovo Marco Müllerio požiūris į komercinį kiną: jis teigia, kad ši etiketė neturėtų reikšti meninės kokybės stokos, atvirkšciai – kine reikėtų siekti šių dviejų elementų darnos. Tai puikiai iliustruoja ankstesnių metų „Aukštinė liūtų“ laimėtojai: Anglo Lee „Kuprotas kalnas“ bei „Geismas, išpėjimas“, Darreno Aronofsky „Imtinyrininkas“, Samuelio Maozo „Libanas“ ir pernykštis Sofios Copolos filmas „Kažkur tarp ten ir čia“. Festivalis siekia jungti ir puoselėti trilypę kino – meno, pramogos ir pramonės prigimtį.

Netikėti deriniai matomi ne tik kino salėse. Šiuos kontrastus netrukus pradedi sieti su vandens nuo žemės atskirtu Venecijos pasauliu, kur unikalii architektūra ir klasikinis menas dera su galinga turizmo pramone, o bene garsiausia pasaulinė meno paroda vyksta šalia tonomis gaminamo kičo – materialių viešnagės Venecijoje prisiminimui, kuriuos turistai išsiveža savo lagaminuose ir vėliau pamiršta dulkinose lentynose. Įvairi ir festivalio žiniasklaida. Kasdien pluoštais gatvėse dalijami leidiniai irodo, kad Venecijoje filmus žiūri ir apie juos rašo visi: tie, kurie po seanso lėks rašyti straipsnio apie raudonojo kilimo madas, ir tie, kurie prisimins psichoanalizę rašydami apie Davido Cronenbergio „Pavojingą metodą“ („Dangerous Method“).

Šiemet festivalį atidarė trečiasis kino žvaigždės ir „Oskaro“ laureato George'o Clooney režisueras filmas, politinė drama „Kovo idos“ („The Ides of March“). Žinoma, Clooney ir Madonnos, festivalyje pristačiusios antrajį savo filmą „W.E.“, atvaizdais mirgėjo pirmieji laikraščių puslapiai, tačiau nepristigo ir kitų garsių režisierų vardu: naujausius filmus pristatė Abelis Ferrara („4:44 Paskutinė diena Žemėje“, „4:44 Last Day on Earth“), Williams Friedkinas („Žudikas Džo“, „Killer Joe“), Steve'as McQueenas („Gėda“, „Shame“), Tomas Alfredsonas („Skardžius, siuvėjas, karys, šnipas“, „Tinker Tailor Soldier Spy“), Romanas Polanskis („Skerdynės“, „Carnage“), Frederikas Wisemanas („Pašėlės eržilas“, „Crazy Horse“).

Uždarymo vakarą Darreno Aronofsky vadovaujamas žuri paskelbė verdiktą: „Aukštinė liūtų“ pelnė Aleksandro Sokurovo filmas „Faustas“.

„Faustas“

tas“ („Faust“). Tai ketvirtoji rusų režisieriaus tetralogijos apie valdžią dalis. Ankstesnių filmų „Molochas“ (1999), „Jautis“ (2001) ir „Saulė“ (2005) protagonistai buvo Hitleris, Leninas ir Japonijos imperatorius Hirochito. Kodėl režisierius emėsi ne vieną kartą įvairių menininkų interpretuoto J.W. Goethe's kūriniu, atsako pats filmas. „Faustas“ – tai ne tradicinė ekranizacija, greičiau – sokuroviška legendos motyvų žaismė. Daugybė teksto ir rusiškas humoro jausmas nebuvo lengvai įkandami po pirmojo seanso, juolab kad filme nerasi nei tradicinės naracijos, nei išrastos personažų traktuotės. Mefistofelis čia – niekingas lupikautojas, slunkius, neturintis nė lašo išrasto galantiškumo ir gudrumo, tačiau turintis pignigų, kurių (o ne žinių!) labiausiai reikia Faustui. Abu sukerta rankomis, kai Faustas supranta, kad kitaip negalės pažinti kūniškos meilės. Galios temą filme Sokurovas formuluoja teigdamas, kad nelaimingi žmonės galiapti pavojingi. Nors filme skamba tūk vokiečių kalba, Sokurovas sukūrė labai rusišką filmą, nuo pat pirmųjų kadru atpažystamas autorinis režisierius stilis. Tirštą, rodos, net fiziškai užuodžiamą, viduramžišką „Fausto“ vaizdą kürė „Amelijos iš Monmarstro“ ir „Hario Poterio“ operatorius Bruno Delbonnelis. Padūmavę, pasteliški kadrų, tarsi pasiskolinti iš flamandų ar manierizmo tapytojų darbų, idealiai dera su iš praeities epochų nužengusiais aktorių tipais (Faustą suvaidino vokiečių aktorius Johannas Zeileris, Margaritą – Isolda Dychauk).

„Sidabrinis liūtas“ už geriausią režisūrą atiteko filmui staigmenai iš Kinijos, režisierius Shangjun Cai juostai keistu pavadinimu „Žmonės kalnai, žmonės jūra“ („Ren Shan Ren Hai“, Kinija, Honkongas). Lėtai pasakojamą vieno mažo žmogaus didelio keršto istoriją festivalyje lydėjo prakeiksmai, nes né vienos festivalinių seansas neapsiėjo be techninių trikdžių, tačiau turint omenyje, kad filmas galėjo apskritai nepasiekti Venecijos, tie trikdžiai nieko verti. Po šio filmo Cai Shangjun greičiausiai bus uždrausti kurti savo šalyje, nes „Žmonės kal-

nai, žmonės jūra“ gausu Kinijos cenžūros netoleruojamų pareigūnų korupcijos ir kompromituojančių darbo sąlygu nelegaliose šachtose vaizdų. Pagrindinio personažo broli filmo pradžioje žauriai nužudo ir palieka kalnuose nepažystamas paleivis. Toliau pasakojama apie personažo kelionę po nejveikiamus miestus labirintus ir vaizdingas kaimo vietoves ieškant žudiko. Ilgainiui aplinkinių apatiją ir iš rankų slystantys žudiko pėdsakai mažakalbio herojaus galvoje išprovokuja netikėtą reakciją.

Turbūt daugelis prisimena prieš trejus metus pasirodžiusį debiutinį Steve'o McQueeno filmą „Alkis“, režisieriu pelniasi daugiausiai žadančio naujoko titulą. Venecijoje įvyko antruojo jo filmo „Gėda“ („Shame“) premjera. Kaip ir pirmajame filme, pagrindinį vaidmenį sukūrė sparčiai populiarėjantis Michaelis Fassbenderis. Jis ir buvo apdovanotas geriausio aktoriaus prizu – Volpi taure.

„Gėdoje“ McQueenas vėl gilinasi į visuomenės paribų pasauli ir žmoguje slypintį žaurumą, pasireiškiantį įvairiaisiai iškrypimais. Skirtumas tik tas, kad „Alkio“ paribiškumą apibrėžė kalėjimo erdvė ir kontroversiškas Jame gyvenančių žmonių elgesys, o „Gėdos“ veiksmas nukelia į Niujorko elito sluoksnius, kur bet kokius iškrypimus privaloma slėpti. Pagrindinis dramos herojus – iš ketvirtąjų dešimtį įkopės Brando – nuo solidaus vyro kauke slepia prieklausomybę nuo sekso. Netikėtai pasirodžiusi jaunelė sesuo sujaukia vyro kasdienybę. McQueenas klausia, ar įmanoma nugalėti žmogaus viduje slypintį žaurumą ir sekā nepriekaištingai Fassbenderio suvaidintas herojaus kančias, bandant įveikti ir galiausiai pasiduodant už prabudusi sažinę stipresniems instinktams.

Volpi taurų už geriausią moters vaidmenį pelnė Deanie Yip, suvaidinusi garšios režisierės Ann Hui filme „Paprastas gyvenimas“ („Taojie“, Kinija, Honkongas). Tai tikrai faktais grįstas pasakojimas apie vieną moterį, kuri 60 metų atsidavusi tarnavo vienai šeimai ir gyvenimo pabaigoje sulaukė jos įvertinimo. Poetiškė drama rodo moters pastangas priprasti prie naujo statuso de-

šimtmečius pažystamoje šeimoje, kai vis mažiau laiko lieka džiaugtis šia naujai atrasta laime.

Geriausio scenarijaus apdovanojamą Venecijos kino festivalyje pelnė Eftimis Filippou kartu su režisieriumi Yorgosu Lanthimosu už filmą „Alpės“ („Alpeis“). Režisierius, lietuviams žinomas iš juostos „Vilko dantys“, naujausiai filme analizuoją žmogaus pakaitalo galimybę. „Alpēmis“ pasivadinusi grupė užsidirba iš paslaugų, suteikiamų artimųjų gedintiems žmonėms. Savo kūne jie kurį laiką apgyvendina pagal šeimos pasakojimus atkurtą mirusiojo asmenybę. Tačiau „Alpių“ personažai, rodos, sprendžia ne nelaimės ištiktu klientu, o savo pačių problemas, „atidėdami“ savo gyvenimą. Sudėtingas Lanthimoso pasaulis kupinas žmonių sie-

aspektus, vengdamas stereotipinio visuomenės verdikto. Žiūrovą jis nejučia įtraukia į intymų kultūrų viešnamių pasaulį, kur religiniai ritualai ir prostitucija susilieja į vientisą aktą. Filmas „Horizontų“ programoje pelnė specialųjį žiuri prizą.

Venecijoje įvyko ilgai laukta Viktoro Kosakovskio naujojo filmo „Tegyvuja antipodai!“ („Vivan las Antipodas!“) premjera. Savo dokumentinę esę Kosakovskis filmavo aštuoniuoje pasaulio taškuose – Naujojoje Zelandijoje ir Ispanijoje, Horno rage ir Irkutsko srityje, Botsvanoje ir Havajuose, Argentinoje ir Šanchajuje. Režisierius idėja – pasižiūrėti, kas yra lygiai priesingame kitos pasaulio pušés taške.

Kitas „Horizontų“ programos dalyvis – australas Amielis Courtin-

„Pavojingas metodas“

„Gėda“

kių būti kuo nors, kuo néra.

„Horizontų“ programoje išsiskyrė austrų režisierius Michaelis Glawoggeris dokumentinis filmas „Kekšių šlovė“ („Whore's glory“). Režisierius vaizduoja seniausios pasaulio profesijos moterų kasdienybę, tyrinėja moteriškumo paslaptį, neramas į tamsoje įvairoioms spalvomis spindintį prostitutijos pasaulį. Filmuodamas trijuose pasaulio kraštose – Taivane, Bangladeše ir Meksikoje – jis ieško vieno bendro vardiklio, siejančio skirtingose kultūrose vienodu verslu užsiimančias moteris. Pokalbiuose, už kurių kiekvieną minutę autorius turėjo sumokėti savo pašnekovėms, merginos atvirai prabyla apie savo pasaulėjautą, kasdienius džiaugsmus, nusivylimą dabartimi ir ne visada optimistiškus ateities lūkesčius. Filmas atskleidžia įvairiausius prostitutijos Wilsonas dokumentinėje dramoje „Hail“ leidžiasi į įdomius eksperimentus, nepamesdamas tikros istorijos, kurią suvaidino realūs jos protagonistai. Iš kalėjimo išėjė Danielis P. Johnnas grįžta pas savo gyvenimo partnerę Leni. Gimę tą pačią dieną, vyras ir moteris buvo kartu višą įvairių nukrypimų nestokojančią gyvenimą. Vedama nesilpstančios aistros pora net ir po ilgo išsiskyrimo, rodos, kvėpuoja tuo pačiu ritmu – vienai kitam juodu yra visas pasaulis. Danielis nusprendžia pabandyti gyventi iš naujo – be vagycių ir žiaurumo, tačiau, nespėjė išbėgti, vyras sulaukia nepakeliamo smūgio – netenka Leni. Danieli ištikusi tragediją filmą dalija į dvi dalis, iš kurių antroji yra tirštų emocijų persmelktas vyro bandymas susitaikyti su atsivėrusia tuštuma.

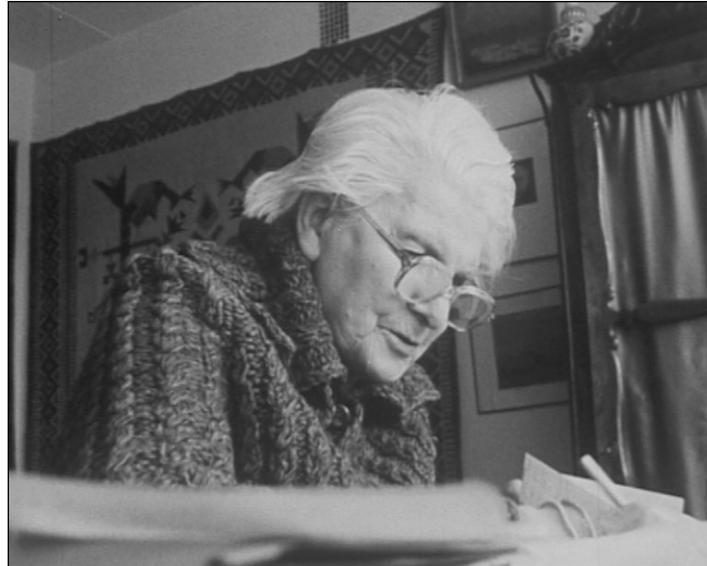
Kažkas įkrenta ir tavyje pasilieka

ATKELTA IŠ 1 PSL.

Regis, Kunčius tokį vaizdą, į kuriose žiūri ir neatsižiuri, meistras, bet svarbu ne tik tai. Kalbant apie pačius „Kino užrašus“, galima būtų išskirti kelias ryškesnes užsirašymo, rinkimo strategijas. Viena – fiksuoti intuityviai ir laisvai, pasiduodant tėkmę, pačias įvairiausias atmintinės iškritusias vietas ir situacijas, pavyzdžiu, Palangos paplūdimį, Lenino (Gedimino) prospektą, Angariečio (Kaštonų) gatvę, Kryžių kalną etc. Ši dalis parodos kuratorės buvo įvardinta kaip erdvę (tiek fizinių, tiek abstraktesnių emocinių ir jutiminių) dalis. Kita – fiksuoti konkretius žmones, dažniausiai susijusius su kultūrine veikla, pavadinta portretų grupe. Šiuo atveju ryškesnė intencija tapti istoriškai vertingu dokumentu. Parodoje šios strategijos aiškiai atskirtos. Pirmoji vieta suraudo vizualine prasme meistriškai sudėliotoje kino salės ekspozicijoje, antroji ne prasčiau suregztose pieštines salės ekspozicijoje. O reminiscencijos, kaip nepriklausomas dėmuo, nusileido žemiausiam sluoksnje, rūsio salėje.

Kaip tikras judančių vaizdų metraštininkas ir archyvininkas Kunčius užfiksavo įvairiausias atžvilgiais vertingų tam tikro laikotarpio akimirkų. Joje dažnai nebyli glūdi ne viena ryškų pėdsaką Lietuvos meno istorijoje palikusi, bet pačias įvairiausias pavidaus archyvuose ir muziejuose jau sustengusi asmenybė. Šių akimirkų kolekcijos pristatymą galima laikyti savotišku atstingdymu.

Į tuos atstingdymus galima pažvelgti ir kaip į jautrius psichologinius portretus. Pavyzdžiu, kokia užsidegusi ir energinga jau garbaus

Kadras iš filmo „Dailėtyrininkė Halina Kairiukštytė-Jacinienė. Jeruzalės pensionatas, Vilnius“. 1981 m.

amžiaus sulaukusis pirmoji profesionali Lietuvos menotyrininkė Halina Kairiukštytė-Jacinienė pasakoja apie parapsichologiją ir prisimena, kaip jai apsireiškė motinos vėlė. Arba kaip kukliai ir droviai Liudas Truišys po „Don Karlo“ premjeros nusilenkia žiūrovams. Tokių igeliantių akimirkų tikrai daug. Galbūt todėl šiuos užrašus norisi ne skaityti, o skaitinėti su pertraukomis. Labai panašus jausmas apima, pavyzdžiu, skaitant J.L. Borgeso apsakymus. Regis, tokiam „skaitinėjimui“ palankios sąlygos susidaro dėl to, ką kitu atveju galima palaikyti trūkumu – tai kokios nors ypatingos ir vienjančios koncepcijos nebuvimas.

Tai ir paprasta, ir nepaprasta paroda, neteigianti, bet nuteikianti. Vartant „Kino užrašus“ neįmanoma nepastebėti, kad Kunčiu labai svarbus akimirkos ypatumo pajutimas, tas įspūdis dar labiau sustip-

reja skaitinėjant jo interviu ar kitus tekstuos. Vis išnyra žodžiai: „jaučiu“, „kažkas“, „viduje“, „veikia“. Intuitivus ir poetiškas, virpantis ir gyvas, gilus ir daugiasluoksnis akimirkų fiksavimas tuos žodžius, regis, pagrindžia ir užpilda. Visa tai neblagai kristalizuojama vienas Kunčiaus pasakojimas apie Edzkalį iš Kauno, kuris padovanajo „Liubiteliu“ padarytą kontaktinį antspaudą su Kunčiaus namu. „Tada aš pajautau, kad jis pagavo ir uždarė laiką. Aš taip susijaudinu, taip stipriai, nors nemokėjau apibrėžti kodėl. Būna, kad kažkas įkrenta ir tavyje pasilieka“, – pasakojo Algimantas Kunčius. Rolandas Barthes'as tą įkritimą ir pasilikimą pavadinę *punktum* (ikandimu). Marcelis Proustas galbūt pyrageliu, išryškinančiu atminties juostas.

Tokiui įkritimus provokuoja ir tačiau nepaleidžiantis Kunčiaus

žvilgsnis. Jis judrus ir dažnai pasileika prie iš pirmo žvilgsnio nelabai reikšmingų detalių, pavyzdžiui, išpaudų Truišio rankų odoje, atsiradusiu palaikius kavos ar arbato puodelį. I juos Kunčius vis nukreipia kameros objektyvą, kaip ir į teatrališkus dainininkės Giedrės Kaukaitės, laipojančios Vilniaus stogais, judesius, arba išplėstas ir nemirkšinčias Kairiukštytės akis. Arba į Gudaičio rankos judesi angluku, kuris Kunčiu primena Rytus. Šie žvilgsniai konstituoja žiūrintį ir, sakytum, verčia narplioti daugiasluoksnius portretuojamų asmenybių vaizdus, kurie dažnai jau glūdėjo atmintyje, vienų susikurti iš istorijos, literatūros, kitų – iš priiminimų nuotrupų.

Kiek kitaip nuteikia reminiscencijos. Žiūredamas jas tiesiog sekti atspindžiu judesius, mirgėjimus. Tai tarsi koks fonas mintims. Beje, savotišku fonu pamastymams žvelgiant periferiniu žvilgsniu galiapti ir kitos parodos dalys, kur matome „besikalbančius“ Gudaičių su Kaukaitė, Truišių su Vaclovu Daunoru. Arba kino salėje į vertikali sudėtį „Impresijos Lenino (dabar Gedimino) prospektė“ (1982) ir „Siužetai pro langus Angariečio (dabar Kaštonų) gatvėje“ (1983), „besikalbančių“ miestelėn ir „Darbėnų kapinių“ (1983), „Kryžių kalno“ (1981), „Palangos“ (1980) derinys. Kunčius tai vadina chimerine patirtimi, kuri yra pažįstama visiems, gyvenusiems ir kaime, ir mieste. Tokiu atveju tikrai gali kaip Kunčius vienodai įdėmai stebėti ir „bobūnės daržus“, ir Kauno tarpukario architektūrą. „(...) ir aš kartais sėdžiu ir žiūriu į ką nors, kažkas neįvyksta, kažką turi

daryti ar kažkokia užduotis sunkiai einasi, o tu paprasčiausiai sėdi ir spoksi. Pradedi, pavyzdžiui, apžiūrinėti savo batą, apie jį mąstyti.“

Iš esmės „Kino užrašus“ galima pavadinti ir savotiška archyvine poetika ar archyvo poetika. Aišku, meno pasaulyje anokia čia naujiena. Apie archyvų virusą (*archive fever*) arba kuitimosi archyvuose manią kalbėta jau senokai. Archyvas, kaip tam tikra meninė strategija, išsiskleista pačiais įvairiausiais pavalaus. Tačiau Kunčiaus „Kino užrašų“ atveju pretenzijos priversti pažvelgti kitaip, iš tam tikros perspektyvos, išsiskleisti kokiu nors ypatingu pavidalu, kaip jau minėjau, nebūta, ir tai taip pat yra strategija.

Šiuos svarstymus inspiravo vienur kitur pasigirdusi abejonė, kad archyvinės medžiagos nepakanka pristatyti paprastai, ir, žinoma, čia tam būta pagrindo. Pažvelgti į archyvinę medžiagą turint ypatingą, ką nors atskleidžiančią koncepciją turbūt yra prasmingiau. Tačiau šiuo konkrečiu atveju „Kino užrašų“ laisvumas nuteikia labai švariai, gaviai, todėl man asmeniškai nepriatrūksta jokios koncepcinės ašies. Tiesiog atsipalaidavęs ir labai susidomėjęs vartinči, žiūrinči, skaitinėjanti šią judančių vaizdų užrašų knygelię. Ir visa tai darai taip smalsiai, kaip kad radęs svetimą dienoraštį. O tokį dalyką radęs kaskart iš naujo apsidžiaugti, nes jis visada bus kitoks, nei prieš tai buvęs.

Paroda veikia iki spalio 23 d.
Šiuolaikinio meno centras
(Vokiečių g. 2, Vilnius)
Dirba antradienį–sekmadienį 12–20 val.

In memoriam

Konstantinas Bogdanas (1926–2011)

Jau kuris laikas nedaug žinių buvo iš žymaus skulptoriaus Konstantino Bogdano. Mainantį santvarkom, į svarbias ano laiko kultūros figūras žvelgiantį atsargai. Deja, ta atsargumo tyla pasiima per daug ir nedaro atrankos. Žmogaus mirtis visuomet tampa akstiniu permastyti gyvenimą, pažvelgti į ji atidžiau, bandyti suprati, kokiomis vertybėmis ir intencijomis buvo remtasi. Vėliausia žinia iš Konstantino Bogdano buvo 2010 m. Irenos Račkauskaitės-Petraitienės (šeimai padendant) parengta monografija, pasakojanti dailininko gyvenimą nuo pradžių pradžios ir dar się tiek prieš pradžią. Tik pradėjus skaityti prisiminimus matyti, koks turtingas įspūdžių ir kultūrinų inspiracijų buvo K. Bogdano gyvenimas. Prakilni dailininkų laikysena ir erudicija vienuomet išduodavo, kad kilęs jis iš reiklios sau, išsilavinusios ir kultūrą, tradicijas puoselėjusios šeimos. Gimė K. Bogdanas Žeimiuose, Kosakovskų dvare. Augo Biržuose. Buvo jūrų skautų organizacijos narys, 1944 m. atsišaukė į generolo Povilo Plechavičiaus kvietimą pris-

jungti prie Lietuvos kariuomenės ir tapo savanoriu. Mokėsi Panevėžio mokytojų seminarijoje. Jau ten garsėjo kaip dailininkas. 1945 m. įstojo į Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės institutą, kur jam dėstė Paryžiaus oru tebekvėpuojantys Juozas Mikėnas, Bronius Punzdius, Robertas Antinis, Viktoras Palys. 1956 m. apgynė disertaciją Leningrado dailės akademijos I. Repino dailės institute.

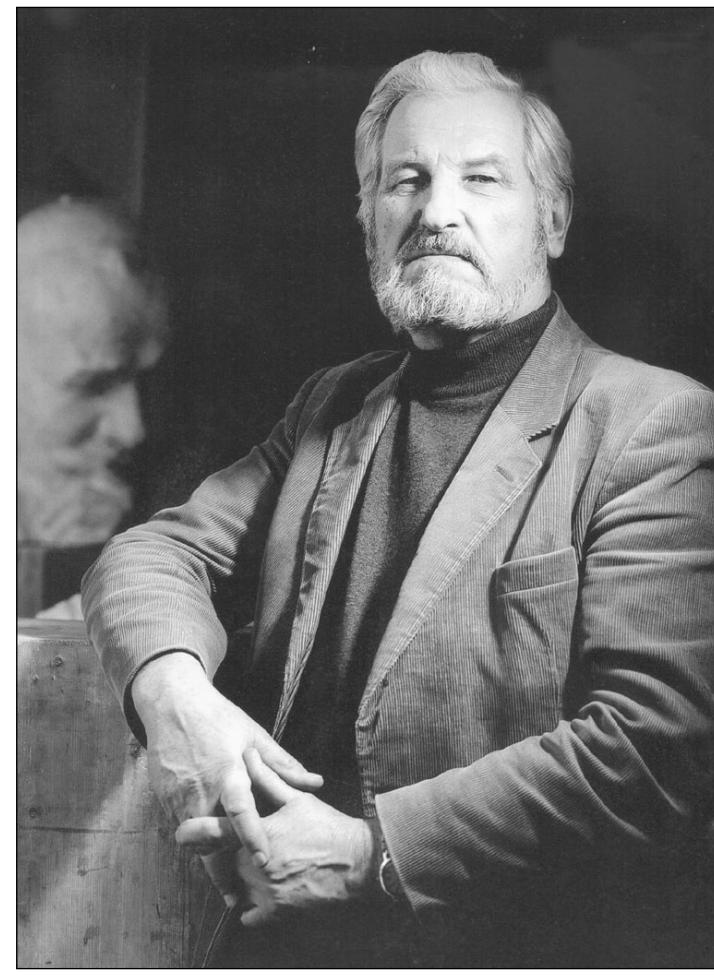
1956–1962 m. dirbo Dailininkų sajungos valdybos atsakingojo sekretoriumi, nuo 1962 m. – valdybos pirmininko pavaduotoju, o 1982–1988 m. buvo Dailininkų sajungos valdybos pirmininkas. Ypatingą vietą skulptoriaus gyvenime užėmė pedagoginė veikla: 1951 m. J. Mikėnas pakvietė K. Bogdaną dėstyti Valstybiname dailės institute, o nuo 1961 m. jis tapo Skulptūros katedros vedėju. 1963 m. K. Bogdanas pripažintas LTSR nusipelnusiui meno veikėju, 1976 m. – Liaudies dailininku, Lietuvos valstybės premijos laureatu. 2000 m. jam suteiktas Jonavos garbės piliečio vardas.

Svarbiausi kūrybos barai: monumentalioji skulptūra, biustai, memorialiniai statiniai. Taip pat nemažai dėmesio K. Bogdanas skyrė rašymui. Yra publikuotas keliai-

šimt straipsnių menotyros klausimais, pristatęs monografiją „Juozas Mikėnas“, „Lietuvos dailė“ ir kt. K. Bogdanas pagrįstai laikomas vienu svarbiausiu portretinio žanro meistrų. Jo kūriniams būdingas raiškūs realizmas, pagarba asmenybei, temperamentinga lipdyba ir didžiulis profesionalumas.

Vis dėlto labiausiai žmogų apibūdina nuveikti darbai. Einant pro Vilniaus universitetą vis norisi pažiūrėti, ką skaito K. Bogdano Kristijonas Donelaitis, kylant Tauro kalno šonu – parūkyti su Franku Zappa, universitete akis į akį pasilabinti su Lietuvos kultūros kūrėjais ir puoselėtojais. Sukurta skulptoriaus daug ir talentingai, todėl žinias iš K. Bogdano vis dar gausime, net ir tada, kai to gal visai nesitikėsime. Išliks ne tik skulptūros, piešinių, bet ir jo, kaip dėstytojo, poveikis mokiniių gyvenimams. Didelis būrys dabar jau pripažintų dailininkų (Stasys Kuzma, Vaclovas Krutinis, Remigijus Midvikis, Petras Mazūras, Dalia Matulaitė, Vytautas Šerlys, Mindaugas Šnipas, Romas Kvintas ir daug kitų) pagarba vadins jis savo mokytoju, nepamiršdam pridurti, kokia charizmatiška asmenybė jis buvo.

MONIKA KRIKŠTOPAITYTĖ

A. ALEKSANDRAVIČIAUS NUOTR.

Vilniaus metonimijos

Apie lietuviškojo miesto vaizdinius laikraštyje „Mūsų Vilnius“

Jolanta Marciauskaitė-Jurašienė

Šio straipsnio objektas – Vilniaus vadavimo sajungos (toliau VVS) leistame laikraštyje „Mūsų Vilnius“ (1928–1938) spausdintos fotografijos ir jų reikšmė kuriant lietuviško Vilniaus vaizdinį. Lenkų okupuotos Lietuvos sostinės problema ne kartą aptarinėta istorikų, tačiau šiam tekste į propagandinės VVS veiklą ir jos pasitelktas priemonės bus bandoma pažiūrėti taikant nacionalinimo teoretiko Benedicto Anderseno išsivaizduojamos bendruomenės konцепciją.

Vilniaus vadavimo sajunga įsteigta 1925 m. siekiant sutelkti be sostinės likusios jaunos valstybės gyventojus, nes Vilniaus netektis grėsė visuomenės susiskaldymu. Vilniaus klausimas buvo skaudus ir rūpėjo visiems, todėl jis tapo žmones telkiančiu veiksniu. Ideologai Mykolas Biržiška, Stasys Šilingas, Fabijonas Kemėšis, Antanas Smetona ir kiti parengė būsimos VVS organizacijos įstatymus. Pirmaisiai jos nariai tapo tokie žinomi kultūros ir politikos veikėjai kaip Vaižgantas, Zigmantas Žemaitis, Balys Šruoga, Antanas Žmuidzinavičius, Vladas Putvinskis ir kiti. VVS pirminknu išrinktas Mykolas Biržiška.

Sajungos įstatoose rašoma: „Vilniui vaduoti sajunga jungia gyvam darbui lietuvius, kurie nori dėties ir dirbtai Vilniaus krašto vadavimo idėjai; žadina, auklėja ir stiprina Vilniaus meilę ir tautinės bei valstybės vienybės idėją; varo kovos bei kultūros darbą ekonomijos, politikos, mokslo, meno, švietimo srityse.“ Kadangi, priešingai nei daugeliis kitų visuomeninių organizacijų, VVS neturėjo politinės ideologijos, partiškumo atspalvio, į savo veiklą jai pavyko ištrauktis visus visuomenės sluoksnius, nepaisant tautybės, religijos, amžiaus. Todėl judėjimas už Vilnių tapo masinis. Politinis Smetonos režimas netruko adaptuoti ore tyrojusias nacionalistines idėjas savo reikmėms, nors ir nebuvo ideo-loginis judėjimo autorius. Sajunga žlugo 1938 m., kai, gavus Lenkijos notą, Lietuva privalėjo užmegzti su ja diplomatinius santykius.

Sajunga kryptingai skatino Vilniaus ilgesi ir poreikį su juo tapatinis pačiomis įvairiausiomis priemonėmis. Anot nacionalizmo teoretiko Michaelio Walzerio, „Tautinė valstybė yra nematomā, prieš ją pamantant, ji turi būti įsmeninta, prieš ją mylynt – simbolizuojama, prieš suvokiant – išsivaizduojama“. Todėl norint pagrasti teises į Vilnių buvo konstruojamas jo, kaip išskirtinai lietuviško, šalies aukso amžių menančio kungiakščių miesto įvaizdis. (Nors 1931 m. gyventojų surašymo duomenys rodo, kad Vilniuje tuo metu gyveno tik 0,8 proc. lietuvių.)

VVS išbandė įvairius „išsivaizduojamo bendrumo“ ir „išsivaizduojamos atminties“ kūrimo ir propagandos instrumentus: paskaitos, vakarai, knygų, brošiūrų apie Vil-

nių leidimas, radijas ir kt. Labai svarbios buvo per švietimo sistemą perduodamos praeities interpretacijos, kurios buvo pateikiamos kaip nekvietinuojuama tiesa. Mokyklose Vilniaus vadavimo idėja buvo diegiamą per visas pamokas – pradedant istorija, baigiant kūno kultūra, tika, muzika. Kai kuriose mokyklose net įvestas naujas mokytojo ir mokinio pasisveikinimas. Mokinys taria: „Vilnius pavergtas“, o mokytojas atsako: „Išvaduosime jį“. Mokiniai buvo skatinami rašyti laiškelius broliams vilniečiams. Nuo 1927 m. kalbėta Vilniaus malda. Viena sėkmingiausių priemonių buvo 4-ajame dešimtmetyje plačiai paplitę Vilnius pasai. Akcija buvo populiarė ne tik didžiuosiuose miestuose, bet ir tarp Vilniaus niekada nemačiusių valstiečių.

Pagrindinė lietuviškos Vilniaus atminties gaivinimo priemonė buvo nuo 1928-ųjų leidžiamas gausiai iliustruotas laikraštis „Mūsų Vilnius“, kuriam antrino ir kita oficialiai spauda. Būtent Jame spausdintos fotografijos su Vilniaus bažnyčių bokštais, Katedra, Gedimino bokštu, gražiomis senamiesčio gatvelėmis pasitarnavo kaip subtiliausias ir tiesiogiai veikiantis įrankis konstruojant išsivaizduojamą bendrumą ir atmintį. Vilniaus kraštovaizdžiai ir ižymios vėtos tapo atminties protėzu, leidžiančiu kolektyviai prisiminti tai, ko daugelis nebuvu matę ir patyrę.

Dauguma nuotraukų – meninės ir bevardžių autorių, nors gausiai spausdintų piktorialistinių Jano Bulhako Vilniaus fotografijų neįmanoma neatpažinti. Apie foto-

„Mūsų Vilnius“, 1931 Nr.1 , p. 2

Tai ne vagių rankomis geležis sulankstyta, tik okupantų 43 milioninei ukrainiečių tautai pogromas padaryta.

„Mūsų Vilnius“, 1928, Nr.1, p. 5

grafiją kaip apie mena prabilta tik 1932 m. po pirmosios personalinės Petro Babicko fotografijų parodos, todėl fotografų sąmoningumas (ypač spudoje) autorystės klausimui irgi pasireiškė ne iškart. Vėlesniuose numeriuose po nuotraukomis jau matyti to paties Petro Babicko (jis buvo ir Vilniaus vadavimo radijo laidų vedėjas), Vaclovo Augustino ir kt. pavidės. Be romantiškų ir

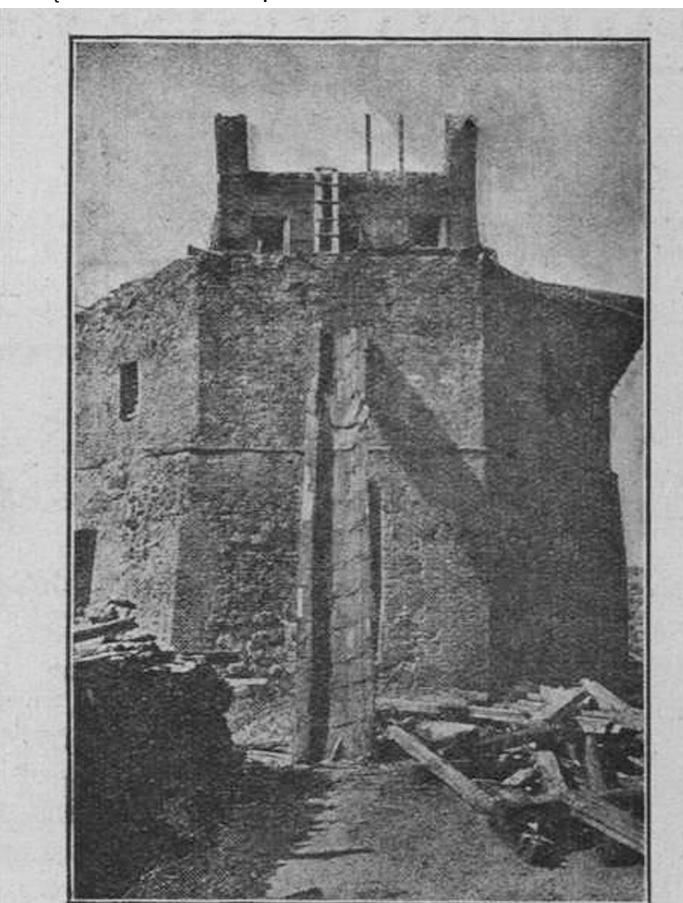
nostalgiskų Vilniaus kraštovaizdžių spausdinti sajungos narių, organizatorų portretai, grupinės nuotraukos, jų veiklos, susitikimų dokumentacijos, nemažai nuotraukų iš kenčiančių brolių lietuvių kasdienybės (lietuvių pedagogų ir mokinį, grupinės lietuviškų organizacijų Vilniuje nuotraukos).

Pasak „banaliojo nacionalizmo“ sampratos kūrėjo Michaelio Billigo: tautinės bendruomenės bendrumo išsivaizdavimas kuriamas tautinius simbolius naudojant kasdienybės aplinkoje ir praktikose; taip tautos vaizdinių ir tautinių identitetas tampa „savaime suprantamo“ pasaulio daillimi, kuriant dalinai nesąmoningą šių simbolinių elementų emocinį poveikį. Tautos herojų fotografijos (Jonas Basanavičius, Maironis) irgi turėjo vienijantį poveikį. Anot nacionalizmo tyrinėtojų Nicko Hopkinson ir Stepheno Reicherio: „Jūs svarba ir svarbios savybės žinomas mums visiems: mes skatinami manysti, kad juos gerai pažiūstame ir kad, pažindami juos, pažiūstame save. Nes šie herojai tampa simboliais, jų bruozai tampa tautiniais bruozais. Tai, kaip apibūdiname juos, sako, kokie turime būti mes.“

Fotografijų paveikumas daugiausiai remėsi skatinamu grožio, kilnumo, dvasingumo išgyvenimui. Tik labai nedidelę jų dalį sudaro reportažai, fiksavę lenkių išpuolius. Vienas tokius – ukrainiečių pogromo Lvove vaizdai su nusiaubta „Dilo“ redakcija, kitomis kultūrinėmis įstaigomis, sulankstytomis parduotuvėmis langinėmis (spausdinta pirmajame „Mūsų Vilnius“ numeryje). Dažniausiai nuotraukų pranešimas būdavo sukuriamas vienareikšmiškais tekstiniais komentarais. Pavyzdžiu, po Vilniaus katedros vaizdu esan-

tis išrašas: „Brangusis miestė! Šventoji žeme! Išsibrauksiu iš gyvyjų tarpo, jei tave užmiršiu... Teišdžiūsta mano liežuvis, jei tavę išsižadésiu... Tenukrenta mano rankos, jei tave, Vilniu, nuo prieš gindamas ginklo nepakelečiau...“ („Mūsų Vilnius“, Nr. 1, 1931, p. 2) Antraštėmis, kuriose visada pabrėžti žodžiai „mūsų“ ir „kenčiantis“, bei gražiaus miesto vaizdais sėkmingai sukurtu visus vienijusi mąstymo schema. Įtaigiai paaškinta, ko kiekvienas turės siekti (Vilnius), duota su kuo taipatintis (tautos didvyrių kultas) ir prieš ką kovoti (lenkai). Fotografija veikė metonimijos principu: nemaičiui Vilniaus turėti jo vaizdą reiškė turėti dalį vietoje visumos ir jos geisti.

Vilniaus vadavimo sajungos veikla ir pasitelktos priemonės iš esmės atitinka senus išsivaizduojamos bendruomenės sutelkimo modelius: surandama bendra auka, bendras priesas ir suformuluojamas vienijantis tikslas. Kiekvienam individui diegiamas kone į religinį lygmę perkeltas Vilniaus krašto, kaip aukos, vaizdinių, „suvidujinta“ atsakomybė už kenčiančius brolius, peršama mintis, kad kiekvienas gali ir privalo būti vienu iš daugelio išvaduotojų ir atpirkėjų. Įvairios Vilniaus paminklų eisenos, eileraščiai, himnai, maldos – tai iš religijų perimta veiksminga schema, leidžianti kiekvienam išjauti ir asmeniškai patirti ideologijos suformuotą tautos dramą – „brolių kančią“. Tautinių simbolų perkėlimas į buitį, tiek namuose, tiek mokyklose, Vilniaus ilgesiu persmelkta pedagogika sukūrė nepajudinamą bendros tautos praeities ir dabarties vaizdą, kuris visu galimumu turėjo išsiskleisti tarpukariu taip ir nepastatytoje Prisikėlimo katedroje.

Gedimino, Vilniaus kūrėjo, pilis naujų „šeimininkų“ atėjimų „taisoma.“ Atmink, lietuvi, kad Tau reikės Gedimino pilį iš nelemtų rankų išvaduoti.

Moters žvilgsnis

Į Kauno kino festivalį žengia avangardinis kinas

Gediminas Kukta

Dėmesys avangardiniam eksperimentiniams filmams – festivalių solidumo, kokybės ir profesionalumo rodiklis. Bene pirmasis Lietuvoje programą praturtinęs eksperimentinėmis juostomis buvo Tarptautinis Kauno kino festivalis šiemet bendradarbiaudami su JAV ambasada Lietuvoje bei filmus atrinkusiui Jonu Meku, festivalio organizatoriai parangė specialią moterų trumpametražių avangardinų filmų programą.

Ankstyviausias jos filmas – prancūzų režisierės Germaine Dulac „Temos ir variacijos“ (1928). Dulac vadina pirmaja avangardinio kino kūrėja moterimi bei pirmaja režisierė feministė. Ji dažnai priskiria filmuose „grynojo kino“ judėjimui. „Temos ir variacijos“ – tipiškas avangardinio kino pavyzdis: trumpas, nebylus šokančią moterų rodantį filmus, kur daugiausia dėmesio skirta montažui, ritmui, šviesai ir jų višų dermei.

Ukrainiečių kilmės amerikiečių režisierės Mayos Deren „Popietės pinklės“ (1943) galima drąsiai vadinti vienu garsiausiu ir svarbiausiu avangardinį filmą. Teoretikai iki šiol nesutaria, ar „Popietės pinklės“ – feministinis filmas, ar pačiusta Holivude įsigalėjusiam vyriškam živilgsniui, kurį avangardinio kino kūrėjos bando sugriauti. Kartodama herojės veiksmus, situaci-

jas, į kurias pakliūvama lyg į pinakes, Deren kuria susvetimėjimo, sapno, košmaro atmosferą. Moteris tarsi suskyla į kelias asmenybes i bando išsvaduoti iš kalinančio „tinklo“, kurį, anot režisierės, jai pirmiausia primeta kasdienybė.

Programoje bus galima pamatyti ir retai rodomas, primištus Marie Menken darbus. Menken – lietuvių kilmės amerikiečių režisierė bei abstrakciosios dailės kūrėja, neatiskiriama 7-ojo dešimtmecio Niujorko meno pasaule figūra. Ji dirbo su Andy Warholu ir pati ji filmavo („Andy Warholas“), vieną savo filmų dedikavo garsiam pogrindinio kino kūrėjui, maištininkui, queer kino figūrai Kennethui Angeriu („Arabeska Kennethui Angeriu“). Menken fiksavo tai, kas jai atrodė svarbu, dažnai vedama intuicijos, improvizuodama. Jonas Mekas jos filmus vadina tikra kino poezija:

„Marie buvo viena pirmųjų režisierų, improvizavusių su kamera ir montažu paties filmavimo metu. Ji filmavo visu savo kūnu, visa savo nervų sistema. Gali jausti Marie už kiekvieno kadro... Ji pakreipė narratyvinį, poetinį filmą, kino kalbą visiškai nauja kryptimi, tolyn nuo klasikinio filmavimo naujo nuotykio link.“ Kauno kino festivalis parodys 5 režisierės filmus.

Bus parodyti ir legendinės Yoko Ono Fluxus maniera sukurti filmai „Musé“ (kartu su Jonu Meku) ir „Laisvė“ (abu 1970). Abstrakčiojo

ekspressionizmo pavyzds – amerikietės Shirley Clarke filmas „Sukasi tiltai“ (1958). Planavusi tapti choreografe, galiausiai judesio galimybes Clarke išnaudojo kine. „Sukasi tiltai“ – tai dinamiškas Manhatano „tiltų šokis“.

Amerikiečių kino menininkė bei poetė Abigail Child karjerą pradėjo 9-ajame dešimtmetyje. Festivalis parodys jos kelių trumpametražių filmų projektą „Maištas. Ar būtent tam tu gimei?“ (1983). Režisierė priskiria filmuose found-footage krypties režisieriams, kurie iš privačių archyvų, sendaikčių parduotuvėse, palėpėse ar tiesiog gatvėje rastų kino juostų „sulipdō“ naujus filmus. Child eksperimentuoja su užmirštų B klasės, home video, pornografinių juostų fragmentais ir skirtingais, dažnai kakofonija kuriančiais garso takeilais, taip aktualizuodama lyties, seksualumo, erotikos temas.

Dar viena autorė, kurios akiratyje atsiduria panašios temos, – viena svarbiausiu šių dienų feministinio kino kūrėjų ir queer kultūros asmenybių amerikietė Su Friedrich. Režisierė jungia dokumentinio, narratyvinio, dienoraštinio, (auto)biografinio ir avangardinio kino elementus. Beveik visuose savo filmuose ji kalba apie moteriškumą, homoseksualumą, tapatybę (tautinę, lytinę), girdime jos kalbinamų draugų istorijs apie vaikystę, pirmąsias lesbietiškas patirtis, autorė domina asmeniška ir filmų herojų, ir jos pačios

„Popietės pinklės“

patirtis. „Švelniai pasrovui“ (1981) – tai ankstyvojo kūrybos laikotarpio darbas, kai autorė dar linko į abstractumą.

Festivalis parodys ir du Joyce Wieland filmus – „Kačių maistą“ (1968) ir „Varvantį vandenį“ (1969). Kūrėja gimė Kanadoje, tačiau 7-ajame dešimtmetyje kartu su vyru, garsiuoju avangardinio kino kūrėju Michaela Snow nutarė persikelti į Niujorką. Nors pirmiausia pripažinimą jí pelnė kaip dailininkę, neatiskiriama Wieland kūrybos dalis buvo eksperimentinė filmai. Jų traukė politikos, nacionalizmo, JAV imperializmo, vartotojiskumo, seksualumo, o grįžus į Kanadą – patriotiškumo ir ekologinės temos. Wieland filmams nesitinga sąmojo, komizmo ir kandžios satyros.

Bus proga pamatyti amerikietės Peggy Ahwesh filmą „Lavonas“ (1989) pagal retai ekranizuojamo Georges’o Bataille’aus novelę. Programą papildys ir stop-motion animacija, kolialus bei videomeną kuriančios amerikietės Marthos Colburn

animacinis filmas „Išimylėjusios vorės: arachnogazmiškas miuziklas“ (1999), seksualumo, feminizmo, atminties temas gyldenančios amerikietės Jennifer Reeves, Adolfo Meko žmonos, kompozitorės ir šokėjos Polos Chapelle, tapytojos ir skulptorės Rose Lowder, prancūzių Marcelle Tirache bei Mahine Rouhi filmai. Šią moterų trumpametražių avangardinų filmų programą bei savo filmą „Gimnasta“ (1988) atvyks pristatyti eksperimentinio kinio režisierė M.M. Serra.

Festivalis rodus ir šią vasarą analipi iškeliausiam Adolfui Mekui atminti skirtą specialią programą. Bus parodytas legendinis jo filmas „Aleiulia kalvoms“ (1968) bei kartu su Jonu Meku kurta juosta „Prisiminimai iš kelionės į Lietuvą“ (1972). Specialiame seanse bus išskirtinė proga pamatyti ir naują Jonino Meko filmą, odę mylimam miestui, jo kultūrai bei jame sutikiems draugams – „Mano Paryžiaus filmas“ (2011).

Auksinis laikotarpis

Slovakų Naujoji bangą Tarptautiniame Kauno kino festivalyje

Dažnai pamirštamas Slovakų indėlis į Čekoslovakijos Naujosios bangos judėjimą festivalyje bus atskleistas rodant keliis žymiausius 7-ajame XX a. dešimtmetyje surutus slovakų režisierų filmus. Pateikiame šią retrospektyvą pristatantį slovakų kino kritikės Vieros Lange-rovos tekstą.

Neatsitiktinai 1989 m. į Čekoslovakiją gržus demokratijai ir laisvei atrandama ne tik slaptoji mūsų istorija, bet ir užmirštieji 7-ojo dešimtmecio meno lobiai. Jie buvo atakliai slapstomi nuo žiūrovų, ženklinami žalingu ir nesocialistinio meno antspaudais. Jų autorai buvo ignoruojami, o gavusieji leidimai dirbtį susidurdavo su nuolatinė griežta komunistinių valdžios institucijų kontrole.

Kas žino, kaip atrodytų Čekoslovakijos filmas, jei ne Sovietų Sajungos intervencija 1968 metais? Dabar aišku tik tai, kad permainingo 7-ojo dešimtmecio „atšilimo“ laikotarpiu įvyko estetinė mūsų kino revoliucija. Palyginti su ankstesniu 6-uoju dešimtmeciu, kupinu ideo-loginio manipuliavimo tikrove, mėlagingu atvaizdu ir minčiu bepras-

mybės, pokyčiai buvo esminiai. Pagrindinėmis naujosios kartos autorių vertybėmis tapo gaivaus laisvo oro gurkšnis, senųjų taisyklių lažumas ir originalios idėjos.

Čekų ir slovakų kiną sieja daug dalykų: abieju šalių kino režisieriai baigė tą pačią (tuo metu vienintelę Čekoslovakijoje) Prahos FAMU kinu akademiją. Čekijoje, kitapus Čekiją ir Slovakių skiriančios Moravos, kiną garsino tokios įžymybės kaip Milošas Formanas, Jiržy Menzelis, Vera Chytílova, Ivanas Passeras, Vojtechas Jasny ir kiti. Ne mažesnį indėlį į Čekoslovakijos Naujosios bangos kiną įnešė ir slovakų autoriai. Tai buvo visiškai nepriklausomas žingsnis dabartinių kino tendencijų kryptimi, išlaissvinęs užspaustą Slovakijos kino dyvine energiją. Naujasis laikotarpis išvadavo ją nuo provincialių aprūbojimų ir lėksto folklorizmo.

Naujas standartus nustatė pirmasis vaidybinių Naujosios bangos filmas „Saulė tinkle“ (1961), jį režisavo Štefanas Uheris, o scenarijų paraše Alfonsas Bednarus. Jaunasis šio filmo veikėjas Fajolas ieško naujų moralinių koordinacijų, ilgisi tyro ir nuoširdaus gyvenimo. Filmas

pasižymėjo naujoviška pasakojimo maniera, istorijos dekonstravimu ir nauja atvaizdų sinteze, atvėrē naujas metaforiškai perteklų jausmų ir minčių erdvės.

Kitas Uherio, Bednaro ir operatoriaus Stanislavo Szomolanyi darbas „Vargonai“ (1964) Tarptautiniame Lokarno kino festivalyje gavo Specialiųjų žiuri prizų ir tapo geriausiai įvertintu Slovakijos filmu. Gržimas į Antrojo pasaulinio karo laikus, į pranciškonų vienuolyną mažame Slovakijos miestelyje, kur slepiasi iš Lenkijos armijos pabėgęs kareivis ir puikus vargonininkas, nebuvo populiarus 7-ojo dešimtmecio kino tema. Taip nutiko todėl, kad karo metais Slovakijos valdžia kolaboravo su nacistine Vokietija, ir daug slovakų tautiniame sukiliame dalyvavusiu iškiliu asmenybių stalinistų valdžia nuteisė už „buržuazinį nacionalizmą“. Naujas dešimtmecis atverė ši Slovakijos istorijos puslapį ir ēmė giliau analizuoti individualės kraštutinėmis slygomis klausimus. Peterio Solano „Boksininkas ir mirtis“ (1962 m.), kurio veiksmas vyksta koncentracijos stovykloje, buvo vienas iš filmų, leidusiu naujai apmąstyti praeitį.

„Paukšteliai, našlaičiai ir kvailiai“

Eduardo Grečnerio „Drakono sugrįžimas“ (1967) – puikus pavyzdys, kaip galima kūrybiškai perkelti į kino ekraną literatūros kūrinį. Ekranizuodamas slovakų klasiku Dobroslavo Chrobako novelę, Grečneris atskleidė vieną Slovakijos kaimui būdingų archetipų ir apvilk jį siuolaikiškos išraiškos rūbu.

Retrospekyvoje pristatomos keilos Slovakijos kino autorių kertos. Prie vyresniųjų – FAMU akademijos auklėtinį Štefano Uherio, Peterio Solano ir Martino Holly (pirmasis jo filmas „Varňu skyridis“ (1962) – tai 7-ojo dešimtmecio veristinių srovų įkvėpta drama) kertos dešimtmecio viduryje prisijungė jaunieji FAMU absolventai. Jurajaus Jakubisko filmai „Geriausiai metai“ (1967) ir „Paukšteliai, našlaičiai ir kvailiai“ (1969), Elo Havetto „Šventė botanikos sode“ (1969) ir Dušano Hanako „322“ (1969) praplėtė artėjančių pokyčių

nuoautos sustiprintą galimybų spektrą. Hanako debiutas buvo artimesnis dokumentiniams kinui.

„322“ pagrindinis veikėjas – vyras, „kuris prarado tikėjimą, bet nedrįsta netikėti“. Jakubisko ir Havetto Slovakijos kine pristatė „kvailumo, žaismingumo ir spontanišumo“ sąvokas. Jų filmai tapo įspūdingu maištu ir linksmai provokavo griežtą komunistinės tikrovės kaukę. Tam tikra prasme abu režisieriai glaudžiai susiję su savo gimtaisiais regionais: Jakubisko su rytime, o Havetto – su pietine šalies dalimi.

Naujosios bangos režisierius sieja nedaug dalykų. Jie rinkosi individualius kūrybos kelius. Bet jei reikėtų rasti vieną svarbiausią bendrą savybę, tai būtų pasipriešinimas oficialiam dogmatizmui. Jų drąsa, entuziazmas ir pukūs filmai yra geriausias palikimas vėlesnėms kartoms.

Kur trečias brolis?

Įspūdžiai po Terrence'o Malicko „Gyvenimo medžio“ peržiūros

Paulina Pukytė

Werneris Herzogas apie savo 1969 m. filmą „Fata Morgana“ yra pasakęs, kad jau per pirmasias jo minutes žiūrovas supranta, ar šis filmas bus jam, ar ne jam. Man lygiai taip ir buvo, filmui tik prasidėjus iškart besalygiškai ji pamila, nors tomis pirmomis minutėmis matome tik besileidžiančius lėktuvus, nieko daugiau. Vienas lėktuvas nutupia, dar vienas, paskui dar vienas, dar vienas, dar vienas, dar vienas. Tokiu pasikartojimu prasideda pasakojimas apie pasaulio sukūrimą (ir apie pasaulio išnaudojimą). Kino poezija apsviaigina, pakelia ir nepaleidžia iki pat filmo pabaigos, kurios visai nelauki (ne siužeto, kurio nėra, o filmo trukmės prasme), nes nori, kad filmo sukeliami pojūčiai niekad nesibaigtų. Keista, kad beveik identiškais žodžiais apibūdina mas ir šiu metų Kanų „Auksine palėmė šakele“ apdovanotas Terrence'o Malicko „Gyvenimo medis“. minties poezija, filosofinė poema, meditacija apie pasaulio sukūrimą, apie gyvenimo tuštystę, jo galią ir grožį, etc. Tačiau šie filmai veikia taip skirtinėti! Herzogo – ne tik poetiškas, filosofiskas, vizualiai įspūdingas, kaip ir Malico, bet ir žaismingas, absurdžiškas, keistas, juokingas, jis pažiuri vienu atskivépimu, ko niekaip nepasakyčiau apie Malicko kūrinį – seanso metu ne tik dažnokai dirščiojau į laikrodį, bet ir purčiau galvą: „Tô jau per daug...“

Dauguma kritikų interpretuoja šio filmo siužetą (ne ypač talpą), fi-

losofiją, krikšioniškumą, reikšmes ir prasmes, o aš norčiau pažvelgti į ji kaip į reginį, nes kine mintį suvokiamė pirmiausia per vaizdą.

Vienas kino kritikas („7 meno dienos“, Nr. 21 (943), 2011 05 27) (nors ir ne Herzogo patarimui), „jau po dešimties filmo minučių suvokė, kad „Gyvenimo medis“ privers prisi minti visą gyvenimą“, kad tai „grandiozinė poetinė freska“ ir taip toliau. Sutinku (nors tai ne freska, o mozaika). Tačiau jau po dvidešimties minučių visai neblogos tarkovščinos prasideda kino paistalai, ir suvoki, kad likusias dvi valandas išverti bus sunkoka. Be „gerų“ vienetas kitam ir visai nerikalingu dinozauru, „natūraliai“ įpintu į filmuojamą gamtą, labiausiai erzina begalinis patosas: garso takelyje netyla visų įmanomų kompozitorui patetiškiai kūriniai, o balsas už kadro kalba tik pakiliai ir beveik visą laiką patišnibždomis. Kritikai tai vadina „gilių rimtu kreipimusi į žiūrovus“, tačiau ilgainiui to rimtumo ir perdėto dvasingumo nebegali klausytis rimtai (humoro išsiadėjimas, sveikinamas kai kurių kritikų, man visada atrodo įtarinas). Tuo tarpu ekrane Tarkovski, ikiškaitmeninius speciaaliuosius efektus ir „Nacionalinės geografijos“ (arba „Discovery“) kanala keičia, rodos, niekad nesibaigianti vienu atskivépimu, ko niekaip nepasakyčiau apie Malicko kūrinį – seanso metu ne tik dažnokai dirščiojau į laikrodį, bet ir purčiau galvą: „Tô jau per daug...“

Dauguma kritikų interpretuoja šio filmo siužetą (ne ypač talpą), fi-

naliu „paveikslėliu“, kurie geriausiai tiktų fotografijos réminimo salono vitrinai, lavina: kūdikio pėdutė suaugusiojo rankose, pirmieji vaiko žingsniai, mes sūpuoklėse, drugelis ant išfestos moters rankos, moteris su kate, vaikas ir milio burbulai, sodiname medij ir taip toliau. Toliau – dar blogiau: žmonių grupė (suprask – sielos anapusybėje) pasklidusi po smėlynus, braidžioja jūros pakraščiu, Seanas Pennas parklumpa prieš juos ant kelio, paskui visi vieni kitzus apkabina – ūūūū!

Ankstyvajame ir ištisės nuostabiamo šio režisieriaus filme „Rojaus dienos“ kadras su žmonėmis, pasklidusiai po javu lauką (tikrais žmonėmis – ne sielomis, ne metaforomis), kaip ir daugybė kitų kadru, prirenkė netikėtu grožiu. Trūkinėjantis filmo pasakojimas, atskirų episodų neišbaigtumas transliavo lengvumą, įtraukė ir užbūrė tarsi lėtas šokio ritmas, tačiau „Gyvenimo medys“ pasikartojimai tampa įkyriaus užstrigimais, net pamokslavim, pradedančiu kelti nuobodulį. Kiek kartų įvairiuose filmo epizoduose kamera juda paskui einant berniuką, berniukas sustoja, lėtai atsigrižia, kamera rodo jo veidą stambiu planu, jis mašliai žiūri į mus, paskui į šoną, kamera sukasi aplink jį, jis eina į kita pusę... Prie „Gyvenimo medys“ dirbo net penki monatai režisieriai. Montažas įspūdingas, tačiau būtų buvę geriau, jeigu jie, pasiémę didžiausiais žirkles, būtų iškirpę ir išmetę dar bent trečdalį šio filmo.

1953 m. Witoldas Gombrowi-

„Gyvenimo medis“

čius rašė: „Mums šiandien tragedija ir didybė, tragedija ir gilumas, tragedija ir tiesa tapo sinonimais.“ Jam tai kėlė nerimą. Vėliau sekė ne vienas ironiškojo postmodernizmo dešimtmetis. Ar dabar vėl grįžtame prie tragizmo (rimtumo) kaip būtiniu prieskoniu sakant kažką svarbaus? Herzogo „Fata Morgana“ buvo ne vien poetinė meditacija apie pasaulio trapumą, bet kartu ir nakinančio kolonializmo, ir beatodai-riško gamtos išnaudojimo kritika. Ką ypač svarbaus pasako mums „rimtasis“ „Gyvenimo medis“? Čia prisimena rusų poeto ir konceptualisto D.A. Prigovo terminas „naujas nuosirdumas“ – tai meninė strategija, bet ji veikia tik paremta represyvinė hierarchijų dekonstrukcija, o kai remiasi tik savo jégomis, iškart tampa eiliniu „simboliniu lygmeniu“ arba banalia didaktika. (Mark Lipoveckij, pabaigos žodis Grišos Bruskino knygai „Podrobnosti pismom“, Maskva, 2005.)

Kritikai negaili liaupsią aktoriams, bet jiems iš tiesų nelabai yra kur pasireikšti – filmo veikėjai schematiški ir nesivystantys (motina – švelnumo, tėvas – griežtumo įsikūnijimas). Tai gal ir galima pateisinti, juk tokius juos prisimena jau susauges vyriausias iš trijų brolių (Sean Penn), o tėvai juk visada mums atrodo tokie patys. Tačiau Penno personažas kažkokas visiškai joks ir daugiausia surūges – turime suvokti tai kaip jo vidinę krizę, bet sunku jam ką nors jausti ar su juo tapantintis. Beje, neaišku, kodėl filme reikalinių trys broliai, jei rodomi daugiausia du. Vaikystėje juodu žaidžia ir dūksta kartu, paskui vienas žūva būdamas devyniolikos, o kitas pasiekia gyvenimo vidurį ir apmąsto savo vaikystę, meilę, gimimą ir mirtį (iš tų apmąstymų ir susidea filmas, nors dalis apmąstymų iš tiesų yra jo motinos). O kur dingsta trečiasis? Filmo dabartyje jo irgi nėra, bet jo kažkodėl niekas nepasigenda...

Rodo TV

Banditės, keršytojos ir bepročiai

„Mergina su drakono tatuiruote“

Jei neskaitėte Stiego Larssoną „Millenium“ trilogijos, galiu tik pavydėti ateityje dar laukiančio malonumo. Lietuvoje romanas, regis, sunkiai skiriasi kelius ir, manau, ne tik dėl prasto vertimo, bet ir dėl mioginiškos visuomenės. Būtent tokiai, tiksliau, vyrams, nekenčiantiems moterų, ir keršia pagrindinė romano herojė Lisbet Salander. Vienas laukiamiausiu šio rudens filmų – Davido Fincherio romano ekranizacija, bet kol kas **BTV** (*spalio 6 d. 22 val.*) siūlo prisiminti pirmąją, 2009 m. Nielso Ardeno Oplevo sukurtą rašytojo tévynėje Švedijoje. Ji vadinais „Mergina su drakono tatuiruote“.

Ypatingai sugebėjimais pasižyminčių Lisbet Salander (Noomi Rapace), kurią jos globėjai laiko asociacija ar net protiškai atsilikusia, padeda „Millenium“ žurnalo redaktoriui Mikaeliui Blumkvistui (Michael Nyqvist) išsiaiškinti turtingos ir įtakingos šeimos narės dingimą. Besiaiškindami jie suranda auga skeletą ne tik tos šeimos spintose. Kartu Lisbet atslygina už patirtas skriaudas ne vienam stipriosios lyties astovui. Ji kaip grafas Montekristas ilgai brandino savo kerštą. Todėl tapo nenugalima.

Kairuolis Larssonas, kuris mirė nuo širdies smūgio, nesulaukęs pasaulinės šlovės, randa daugybę kruopščiai saugomų skeletų ir šeštų valstybės spintose. Jam buvo nepriimtinas ne tik valstybės kišimasis į asmeninį piliečių gyvenimą, bet ir vadinamosios gerovės valstybės – Švedijos idealizavimas. Larssonas atskleidė mechanizmus, kaip tokioje klestinčioje, ramioje ir turtingoje šalyje atsiranda pabaisų, tokiu kaip Norvegijoje šiai vasarai žydynes surengė Andersas Breivikas. Būtent toms žudynėms skirtas LTV pirmadienio dokumentinio kino vaikas. Bus parodyti naujas filmas – Håvardo Heggeno „Teroras Norvegijoje“ ir ištraukos iš aukų atminimo ceremonijos (LTV, 3 d. 21.15).

Dvi stiprius merginas pamatyse garsaus ir įtakingo norvegų režisierių bei produserių, kartu sukūrusių per 300 reklamų, dueto Joachimo Roenningo ir Espen Sandberg debute „Banditės“ (LTV, 1 d. 21.20). Kas norvegus nuvedė į Meksiką,

matyt, ir taip aišku, bet kodėl jiems šovė mintis kurti ten vesterną, nelabai supratau. Filmo veiksmas prasideda 1880-aisiais. Jo herojės – turtingo bankininko duktė Sara ir vargšo fermerio duktė Marija. Iš pirmo žvilgsnio jų nesieja niekas, žinoma, išskyrus meksikiečių kultūrą. Kas jas suartino, neatskleisiu, bet abi kovos prieš amerikietį bankininką taip pat gudriai kaip Lisbet Salander prieš visus bankus. Salmai Hayek ir Penelopei Cruz šis filmas – puiki galimybė pademonstruoti ir grožį, ir temperamentą. Jis buvo kuriamas garsiajame Durango, kur nufilmuotas ne vienas vesternas, o Santa Rita kaimas susijęs net su ryškiausia šio žanro žvaigžde Johnu Wayne'u.

Stiprios moterys – ir pagrindinės Algimanto Puipos filmo „Elezis Gilijs“ (LTV, 1 d. 23 val.) herojės. Filmas perkels į XIX a. Karaliaučiaus kraštą. Gaila, kad sukūrimo metais lietuviški filmai dar nebuvę tokie laukiami, antraip darbų lietuvių taip nesisciliotų iš džiaugsmo, žiūrėdami „Tadą Blindą. Pradžią“. „Elezės Gilijs“ yra viskas, ko laukia iš kino žmonės, – didelės aistros, išraiškigi personažai, profesionalūs aktoriai, epiškas pasakojimas, puikiai atkurta epocha ir tiksliai režisūra.

Kitaip nei dauguma panašios temos filmų, Scotto Derricksono

„Banditės“

„Emilės Rouz egzorcizmai“ (LNK, šv. val., 30 d. 01.25) remiasi tikra istorija. Filmo herojė Emilė atvyksta studijuoti universitete iš provincijos. Vieną naktį ją ištinka haliucinacijos, mergina mano, kad ją apsėdo demonai ir kreipiasi į savo parapijos kunigą, kad šis atliktų egzorcizmo procedūrą. Bet kovodama su apsėdimu mergina miršta, o kūnigas atsiduria teisme. Ji gina garsi advokatę, netikinti antgamtiniais reiškiniais. Kunigas nebesitiki būti išteisintas, jis tik nori, kad visi sužinotų, kas atsitiko Emilei Rouz.

Rinkdami filmo medžiagą, Derricksonas ir scenarijus autorius Paulas Harris Boardmanas susitiko su Niujorko policininku, kurio specializacija – paranormalūs reiškiniai. Policininkas davė jiems pasiklausyti autentiško egzorcizmo įrašą, nuo kurio stingo kraujas. Jis atskleidė filmo kūrėjams daug neįtikėtinų detalių, bet režisierius sako, kad įvairių personažų prisiminimai filme jam leido pateikti įvairius po-

žiūrius ir leisti žiūrovams spręsti patiem, ar demonai egzistuoja. Pasak režisieriaus, kai kyla panašūs klausimai, galiasiai prieinama ir prie kūnigų – apie Dievą, moralę, atminkies prigimtį ir tiesą.

Apie atmintį kalbės ir Johno Maybury 2005 m. filmas „Tramdomėjai“ (LTV, šv. val., 30 d. 23.15). Jo herojus, praradęs atmintį kareivis (Adrian Brody), yra apkaltinamas nužudymu, kurio jis neprisimena. Ligoninėje su Džeku atliekamas eksperimentas – kareivis sužino ir apie savo praeitį, ir apie ateitį, kuri galėtų būti, nes Džekui liko gyventi keturių dienų.

Iš anglų eksperimentinio kino atėjės ir su kino istorija prieš tai ne susidūrės Maybury rimtais rengėsi „Tramdomiesiams“ – peržiūrėjo daugybę nebylių filmų, ypač atidžiai Ericho von Stroheim, ir yra įsitikinęs, kad filme išnaudojo daugybę kūnų galimybių. Vėlų vaikų nesirengiantiems giliintis į tas galimybes galutinai pridurti, kad filme taip pat vaidina Keira Knightley, Krisas Kristoffersonas, Kelly Lynch ir geras režisierius draugas Danielis Craigas. Bet jis buvo pasirinktas dar ir todėl, kad sugeba įtikinamai suvaidinti beproti.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	LDS Pamėnkalnio galerija Pamėnkalnio g. 1/13 nuo X. 4 d. – „Gucio – stebuklų šalyje“, skirta 100-osioms Czesława Miłoszo giminimo metinėms	KAUNAS M. Žilinsko dailės galerija Nepriklausomybės a. 12 Kauno bienalė „Tekstilė 11: Dar kartą – šokam – pirmyn“	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS Nacionalinė dailės galerija Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija	Jono Meko vizualiųjų menų centras Gynėjų g. 14 Paroda „Jansas TV“	Kauno paveikslų galerija K. Donelaičio g. 16 Kauno bienalė „Tekstilė 11: Dar kartą – šokam – pirmyn“	Dailė
Vilniaus paveikslų galerija Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Japonijos fondo paroda „Rankdarbiai: tradicijos ir meistriškumas“	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus Pilies g. 40 Vilniaus J. Vienožinskio dailės mokyklos Naujosios Vilnios filialo mokinų darbų paroda „Mums – 20 metų“	Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus V. Putvinskio g. 55 Kauno bienalė „Tekstilė 11: Dar kartą – šokam – pirmyn“. Reiko Sudo (Japonija) paroda	Kauno bienalė pranoko visus lūkesčius kokybe ir gausa. Pristatytas vienas spektras – nuo konceptualų darbų (konkursinė paroda M. Žilinsko dailės galerijoje) iki taikomosios aukščiausio lygio meistrystės – Reiko Sudo iš Tokijo studijos novatoriški Nuno audiniai (M.K. Čiurlionio muziejuje), nuo kaimyninių šalių mokyklų pristatymo iki pasaulinio lygio žvaigždžių pasiodymo.
Radvilių rūmai Vilniaus g. 22 Miko J. Šileikio ir Teofilio Petraičio premijų dailės konkurso paroda „Lietuvos sakmė“	Teatro, muzikos ir kino muziejus Vilniaus g. 41 Arvydo Kašausko tapybos darbų paroda iš ciklo „Menas senuosiouose Lietuvos dvaruose 2011“ iki X. 8 d. – Algimanto Puipos tapybos darbų paroda iki X. 1 d. – kino operatoriaus Algimanto Mockaus fotografijų paroda „Aplink kamerą“	Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus Putvinskio g. 64 Kauno bienalė „Tekstilė 11: Dar kartą – šokam – pirmyn“. Maximo Laura (Peru) paroda „Texere“ paroda	Iš visos gausybės absolūčiai būtina pamatyti: du Yinka Shonibare filmus „Kaukių balius“ ir „Odilė ir Odeta“, nes jie sukrečia giliais kultūros saitais (baletas, maskaradas, istorija, kinas ir t.t.) ir svaigia kokybe, kuri garsus paverčia tikresniams nei tikri. Filmai rodomi Kauno paveikslų galerijoje (K. Donelaičio g. 16, Kaunas). Galerija dirba antradienį–sekmadienį 11–17 val.
Taikomosios dailės muziejus Arsenalo g. 3 A Paroda „Gotika. Renesansas. Barokas – Valdovų rūmų interjero vertybės“ Paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų radiniai“	Galerija AV17 Aušros Vartų g. 17 Mari Relo-Šaulys ir Adolfo Šaulio paroda „Next/Last“	Galerija „Meno parkas“ Rotušės a. 27 Etiros tekstilelis ir šiuolaikinio meno paroda	Ypač retai kūrybą pristato ir kaskart transcendencijos dvelksmu priboškia Laima Oržekauskienė . Jos paroda „Penkiasdešimtmetės. Pitijos“ galerijoje „Balta“ (M. Valančiaus g. 21, Kaunas) veikia iki lapkričio 30 d. Galerija dirba pirmadienį–penktadienį 10–18 val., šeštadienį 10–16 val.
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenala Arsenalo g. 1 Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstybės buities kultūra Kryždirbystė Stanislovo Žvirgždo paroda „Lietuviški peizažai“ iki X. 3 d. – „Glazūruoti molinai indai XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje“	Savicko paveikslų galerija Trakų g. 7 nuo 30 d. – Simono Gutausko tapybos paroda „Prarasti miestai“	Rysių istorijos muziejus Rotušės a. 19 Miglės Kosinskaitės tapybos paroda „Monogramija“	Vilniuje nuotykiu gali būti Martos Vosylutės tapyba , kuri turi tris moterims šimtmečiais draustus dalykus: patį tapymą, malonumą ir kandu-mą. Paroda „Motyvas vertas grieko“ veikia iki spalio 13 d. galerijoje „Actus Magnus“ (Pilies g. 36–44, ičijimas iš kiemo, Vilnius). Galerija dirba antradienį–penktadienį 11–18 val., šeštadienį 12–17 val. arba išlanksto susitarus tel. 8 659 45722.
Senasis arsenala Arsenalo g. 3 Lietuvos pristorė	Galerija „Actus magnus“ Pilies g. 36–44 Martos Vosylutės tapybos paroda „Motyvas vertas grieko“	Menininkų namai V. Putvinskio g. 56 Jevgenijaus Pečerskio (Kalininogradas) grafika Gintauto Velykio paroda „Palemono parafrāzēs/artEfax“	Kinės
Kazio Varnelio namai-muziejus Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Tekstilės galerija „Artifex“ Gaono g. 1 iki X. 6 d. – Ingos Likšaitės paroda „Dygsmių sistemai“	Galerija „Aukso pjūvis“ K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53 Wernerio J. Meyke's darbų paroda „Babilonas arba rašmenys ant sienos“ iki X. 7 d. – Arūno Vaitkūno ir Eugenijaus Varkulevičiaus tapybos paroda iš ciklo „Duetai“	Kauno kino festivalyje pažiūrėkite šių metinės Berlineles nugalėtojų: Asgharo Farhadis psychologinė drama „Išsiskyrimas“ subtiliai atskleidžia šiuolaikinio Irano inteligenčių moralines dilemas ir naujai išprasminta moderniojo kino galimybes kasdienybės vaizdais perteikti totalitarinių šalių gyvenimo atmosferą.
Bažnytinio paveldo muziejus Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija	„ARgenTum“ galerija Latako g. 2 nuo 30 d. – Rūtos Petronytės paroda „Vagisių“	Galerija „Balta“ M. Valančiaus g. 21 Laimos Oržekauskienės paroda „Penkiasdešimtmetės. Pitijos“	Nacionalinis dramos teatras Didžioji salė 30 d. 18.30 – F. Dostojevskio „STEPAНČIKOVO DVARAS“. Rež. – J. Vaitkus
Šiuolaikinio meno centras Vokiečių g. 2 Afrikos fotografijos bienalė „Bamako 9“ Algimanto Kunčiaus paroda „Kino užrašai: 1979–1984“	Studija-galerija „D'Arijaus papuošalai“ Dominikonų g. 7/20 iki X. 8 d. – Petronėlės Gerlikienės, Pranciškaus Gerliko, Jurgitos Gerlikaitės paroda „Varasos vaisiai“	KLAIPĖDA KKC parodų rūmai Aukštajų g. 1 / Didžioji Vandens g. 2 iki X. 2 d. – Rimanto Milkinto, Andriaus Ermino, Nerijaus Ermino paroda „Žmogiškasis faktorius“	Rusų dramos teatras Didžioji salė 30 d. 18 val. – M. Poli. „ŽYDRASIS ROJUS“. Rež. – M. Poliščiukas (Prancūzija)
„Lietuvos aido“ galerija Trakų g. 13 Paroda „Erdvė Nr. 5“	Senamiesčio menininkų galerija Totorių g. 22 Agnės Jonukės tapybos paroda „Pagalvojau dar kartą apie tai“	Baroti galerija Aukštajų g. 3/3a nuo 30 d. – Jūratės Mykolaitytės tapybos paroda	Teatras „Lélė“ Didžioji salė X. 1 d. 12 val. – „EGLĖ ŽALCIŲ KARALIENĘ“. Rež. ir dail. – V. Mazūras
LDS galerija „Kairė-dešinė“ Latako g. 3 Tarptautinio fotografijos meno festivalio „In focus 2011“ paroda „Suasmenintas pasaulus: šiuolaikinė japonų fotografija“	„Fluxus ministerija“ Gedimino pr. 27 iki X. 3 d. – Malvinos Silberman (Prancūzija) paroda „Lost/Found“	Klaipėdos galerija Daržų g. 10 / Bažnyčiai g. 4 Evaldo Bernoto paroda „Sąsajos“	2 d. 12 val. – A. de Saint-Exupéry „MAŽASIS PRINCAS“. Rež. – S. Mykolaitis
„Arkos“ galerija Aušros Vartų g. 7 iki X. 8 d. – Algirdo Taurinskio tapyba Tarptautinė tekstilės miniatiūrų bienalė „Išnykti / Išlikti“	„Užupio galerija“ Užupio g. 3 Ugnės Blažytės-Tamašauskienės ir Dano Tamašausko juvelyrės paroda „D.U.“	ŠIAULIAI Galerija „Laiptai“ Žemaitės g. 83 Antano Visockio ir Virginijos Visockytės kūrybos darbų paroda „Tapybinis duetas“	4, 5 d. 18.30 – G. Grekovo „HANANA, KELKIS IR EIK“. Rež. – R. Augustinas (Panėvėžio J. Miltinio dramos teatras)
VDA galerija „Akademija“ Pilies g. 44/2 iki X. 1 d. – Justino Vaitiekūno tapybos paroda „Du tūkstančiai šeštųjų – du tūkstančiai vienuoliukų metų darbai“	Užupio meno inkubatorius Užupio g. 2A Giedrius Bagdonas tapybos paroda	Spektakliai	7 d. 18.30 – Th. Bernhardo „PASAULIO GERINTOJAS“. Rež. – V. Masalskis
„Prospekt“ fotografijos galerija Gedimino pr. 43 nuo X. 4 d. – Stanislovo Žvirgždo jubiliejinė paroda	Vilniaus mokytojų namų „Atvaizdu“ galerija Vilniaus g. 39/6 nuo 29 – dailės studijos „Palettė“ paroda	VILNIUS Nacionalinis operos ir baletų teatras 30 d. 18.30 – J. Strausso „VIENOS KRAUJAS“. Dir. – J. Geniušas	Mažoji salė 30 d. 18.30 – V.-V. Landsbergio „VILIS“. Rež. – V.-V. Landsbergis
Šv. Jono gatvės galerija Šv. Jono g. 11 Paroda „Aš mano man“	Rašytojų klubas K. Sirvydo g. 6 Poeto Benedikto Januševičiaus fotografijų paroda „Bičiulių portretai“	X. 1 18.30 – P. Čaikovskio „GULBIŲ EŽERAS“. Dir. – R. Šervenikas	X. 1 d. 14 val. – „AUJKSO OBELÉLÉ, VYNO ŠULINÉLIS“. Rež. – R. Driežis
Vilniaus rotušė Didžioji g. 31 Virginijos Onos Uždavininės miniatiūrų paroda „Demetros soda“	„Dailininkų menė“ Šeimyniškių g. 23 Svajūno Armono tapyba	2 d. 12 val. – B. Pawłowski „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“. Dir. – A. Šulčys	2 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“. Rež. – N. Indriūnaitė
Galerija „Šofar“ Mėsinų g. 3A/5 iki X. 4 d. – Marius Abramavičiaus Neboisia tapyba	Galerija „Šofar“ Mėsinų g. 3A/5 iki X. 4 d. – Marius Abramavičiaus Neboisia tapyba	6–8 d. 18.30 – W.A. Mozart „FIGARO VEDYBOS“. Dir. – M. Staškus	Keistuolių teatras X. 2 d. 12 val. – „DŪKSTANTMEČIO KURMIS“
„Lietuvos aido“ galerija Trakų g. 13 Paroda „Erdvė Nr. 5“	„Dailininkų menė“ Šeimyniškių g. 23 Svajūno Armono tapyba	9 d. 18 val. – M. Theodorakio „GRAIKAS ZORBA“. Dir. – M. Pitrénas	6, 8 d. 19 val. – „PASKUTINIAI BRĒMENO MUZIKANTI“. Rež. – A. Giniotis
„LDS galerija „Kairė-dešinė“ Latako g. 3 Tarptautinio fotografijos meno festivalio „In focus 2011“ paroda „Suasmenintas pasaulus: šiuolaikinė japonų fotografija“	„Užupio galerija“ Užupio g. 3 Ugnės Blažytės-Tamašauskienės ir Dano Tamašausko juvelyrės paroda „D.U.“	Š. 7, 8 d. 19 val., 9 d. 16 val. – PREMJERA! M. Mylyaho „CHAOSAS“. Rež. – Y. Ross	„Menų spaustuvė“ 30 d. 19 val. K. išleidė salėje – PREMJERA! „KOPĒCIOS“. Choreogr. – E. Vizbaraitė
„Arkos“ galerija Aušros Vartų g. 7 iki X. 8 d. – Algirdo Taurinskio tapyba Tarptautinė tekstilės miniatiūrų bienalė „Išnykti / Išlikti“	Užupio meno inkubatorius Užupio g. 2A Giedrius Bagdonas tapybos paroda	10 d. 18.30 – „FREKEN JULIJA“. Rež. – A. Areima	Teatras „Utopia“ 30 d. 19 val. „Menų spaustuvės“ Juodojoje salėje – F. Garcia Lorcos „PUBLIKA“. Rež. – G. Varnas
VDA galerija „Akademija“ Pilies g. 44/2 iki X. 1 d. – Justino Vaitiekūno tapybos paroda „Du tūkstančiai šeštųjų – du tūkstančiai vienuoliukų metų darbai“	Vilniaus mokytojų namų „Atvaizdu“ galerija Vilniaus g. 39/6 nuo 29 – dailės studijos „Palettė“ paroda	X. 1 d. 18.30 – P. Hackso „AMFITRIONAS“. Rež. – A. Areima	Teatrų festivalis „Sirenos“ 30 d. 17 val. Teatro arenaje – „MIRANDA“ (pagal W. Shakespeare'o „Audrą“).
„Prospekt“ fotografijos galerija Gedimino pr. 43 nuo X. 4 d. – Stanislovo Žvirgždo jubiliejinė paroda	Rašytojų klubas K. Sirvydo g. 6 Poeto Benedikto Januševičiaus fotografijų paroda „Bičiulių portretai“	2 d. 18 val. – J. Vaitkaitė poetinė improvizacija „BARBORA IR ŽYGIMANTAS“ (pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmę“). Rež. – J. Vaitkus	Rez. – O. Koršunovas (OKT / Vilniaus miesto teatras)
Šv. Jono gatvės galerija Šv. Jono g. 11 Paroda „Aš mano man“	„Dailininkų menė“ Šeimyniškių g. 23 Svajūno Armono tapyba	6 d. 18val. – A. Anros „KATINAS TEMZĖJE“. Rež. – G. Makarevičius	30 d. 19 val. „Menų spaustuvėje“ – F. Garcia Lorcos „PUBLIKA“. Rež. – G. Varnas (teatras „Utopia“)
Vilniaus rotušė Didžioji g. 31 Virginijos Onos Uždavininės miniatiūrų paroda „Demetros soda“	Galerija „Šofar“ Mėsinų g. 3A/5 iki X. 4 d. – Marius Abramavičiaus Neboisia tapyba	7 d. 18 val. – M. Frayn „TRIUKŠMAS UŽ KULISI“. Rež. – P.-E. Landi	X. 1 d. 14 val. Dominikonų vienuolyne – „LIUDNOS DAINOS IS EUROPOS ŠIRDIES“ (pagal F. Dostojevskio romaną „Nusikalimas ir bausmė“). Rež. – K. Smidėnas (Lietuvos nacionalinis dramos teatras)
„Lietuvos aido“ galerija Trakų g. 13 Paroda „Erdvė Nr. 5“	„Dailininkų menė“ Šeimyniškių g. 23 Svajūno Armono tapyba	1 d. 17 val. OKT repeticijų salėje – M. Gorkio „DUGNE“. Rež. – O. Koršunovas (OKT / Vilniaus miesto teatras)	1 d. 17 val. „Menų spaustuvėje“ – M. Gorkio „DUGNE“. Rež. – O. Koršunovas (OKT / Vilniaus miesto teatras)
„LDS galerija „Kairė-dešinė“ Latako g. 3 Tarptautinio fotografijos meno festivalio „In focus 2011“ paroda „Suasmenintas pasaulus: šiuolaikinė japonų fotografija“	„Dailininkų menė“ Šeimyniškių g. 23 Svajūno Armono tapyba	2 d. 19 val. Ūkio banko teatro arenaje – E. O'Neillio „PRAKEIKTIEJI“. Rež. – A. Areima	1 d. 19 val. „Menų spaustuvėje“ – F. Garcia Lorcos „PUBLIKA“. Rež. – G. Varnas (Valstybinis Vilniaus mažasis teatras)
„Arkos“ galerija Aušros Vartų g. 7 iki X. 8 d. – Algirdo Taurinskio tapyba Tarptautinė tekstilės miniatiūrų bienalė „Išnykti / Išlikti“	„Dailininkų menė“ Šeimyniškių g. 23 Svajūno Armono tapyba	5 d. 19 val. Ūkio banko teatro arenaje – W. Shakespeare'o „HAMLETAS“. Rež. – O. Koršunovas	2 d. 14 val. Kauno valstybiname dramos teatras
VDA galerija „Akademija“ Pilies g. 44/2 iki X. 1 d. – Justino Vaitiekūno tapybos paroda „Du tūkstančiai šeštųjų – du tūkstančiai vienuoliukų metų darbai“	„Dailininkų menė“ Šeimyniškių g. 23 Svajūno Armono tapyba	Rež. – O. Koršunovas	
„Prospekt“ fotografijos galerija Gedimino pr. 43 nuo X. 4 d. – Stanislovo Žvirgždo jubiliejinė paroda	„Dailininkų menė“ Šeimyniškių g. 23 Svajūno Armono tapyba		
Šv. Jono gatvės galerija Šv. Jono g. 11 Paroda „Aš mano man“	„Dailininkų menė“ Šeimyniškių g.		

teatre – D. Danis „AKMENŲ PELENAI“. Rež. – A. Jankevičius (Kauno valstybinis dramos teatras)	muzikinis lėlių spektaklis „METRONOMES“ (teatro judėjimas „No Theatre“)	bažnyčioje – „Jsiminti susitikimai su R. Staliliūnaitė“. Aktorė R. Skardžiūnaitė, Šiaulių valstybinis kamerinis choras „Polifonia“ (meno vad. ir dir. – T. Ambrozaitytė), B. Vasiliauskas (vargonai). Programoje M.K. Čiurlionio, J. Gruodžio, J. Naujailio ir kt. kūrinių	Bibliografinės žinios
2 d. 19 val. Teatro arena – „PRAKEIKTIEJI“ (pagal E. O'Neill'o pjese „Gedulas tinka Elektrai“). Rež. – A. Areima (OKT / Vilniaus miesto teatras)	PANEVĖŽYS	5 d. 17 val. – P. Shaferio „MEILĖS ELIKSYRAS“. Rež. – A. Lebeliūnas	GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS
3 d. 19 val. LNDT – W. Shakespeare'o „KORIOLANAS“. Rež. – C. Polgár („HOPPart“, Vengrija)	J. Miltinio dramos teatras	2 d. 17 val. – R. Cooney, J. Chapman „MISIS MARKHEM MIEGAMASIS“. Rež. – V. Kupšys	<i>Abu krantai</i> : [eilėraščiai] / Gražina Pranauskienė. – Klaipėda : Egliės leidykla, 2011 ([Vilnius] : Spauda). – 230, [6] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-432-013-2
5 d. 19 val. „Menų spaustuvėje“ – „DISPLACE #1 LA RABBIA ROSSA“ (Mutu Imago, Italija)	<i>Alytaus teatro spektakliai</i>	5 d. 18 val. S. Vainiūno namuose – E.N. Jankutės knygos „Sūkurių sūkurieliai“ pristatymas	<i>Akvariumas</i> : [romanas] / Viktoras Suvorovas ; iš rusų kalbos vertė Daina Kasnikovskienė. – 2-oji laida. – Vilnius : Mintis, 2011 (Kaunas : Aušra). – 349, [1] p. – Tiražas [1200] egz. – ISBN 978-5-417-00901-3 : [19 Lt 75 ct]
3–5 d. „Menų spaustuvės“ II studijoje – edukacinė programa kūrybinė laboratorija „Real Time Performance for Camera“ (Gob Squad, D. Britanija, Vokietija)	X. 1 d. 17 val. – P. Shaferio „MEILĖS ELIKSYRAS“. Rež. – A. Lebeliūnas	Šv. Kotrynos bažnyčia	<i>Aleksandras Solonikas</i> – ekspertuojamas samdomasis žudikas : romanas / Valerijus Karyševas ; iš rusų kalbos vertė Lina Vyšniauskienė. – Kaunas : Mileda, 2011 (Vilnius : BALTO print). – 297, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-787-17-4 (jr.)
7, 8 d. 20 val. „Menų spaustuvėje“ – „SUPER NIGHT SHOT“ (Gob Squad, D. Britanija, Vokietija)	2 d. 17 val. – R. Cooney, J. Chapman „MISIS MARKHEM MIEGAMASIS“. Rež. – V. Kupšys	7 d. 18 val. – F. Goodrich, A. Hacketto, „VISADA TAVO. ANNA FRANK“. Rež. – V. Jevsejevas	<i>Anansio vaikai</i> : [romanas] / Neil Gaiman ; iš anglų kalbos vertė Emilija Ferdmanaitė. – Vilnius : Vaga, 2011 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 382, [1] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-5-415-02205-2
KAUNAS	Koncertai	Festivalis „Pax et bonum“	<i>Antradienio moterys</i> : [romanas] / Monika Peetz ; iš vokiečių kalbos vertė Giedrė Gracienė. – Vilnius : Vaga, 2011 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 309, [3] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-5-415-02206-9
Kauno dramos teatras	Lietuvos nacionalinė filharmonija	X. 2 d. 17 val. Vilniaus rotušėje – jaunimo choro „Kamer...“ koncertas (Latvija).	<i>Dienoraščio langą pravėrus</i> : 10 mano jaunystės metų (1956–1965) / Romualdas Grigas. – Vilnius : R. Grigas : Knygų kelias, 2011 ([Vilnius] : Standartų sp.). – 367, [3] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas [600] egz. – ISBN 978-609-408-140-8
30 d. 18 val. Mažojoje scenoje – „DRĄSI ŠALIS (LIETUVOS DIENA)“. Rež. – C. Graužinės („cezario grupė“)	30 d. 18 val. Vilkaviškio kultūros centre – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistas L. Mikalauskas (bosas).	Dir. – M. Sirmais (Latvija) ir J. Liepinis (Latvija)	<i>Gvyatėdis</i> : [romanas] / Viktoras Suvorovas ; iš rusų kalbos vertė Mikas Trečiokas. – Vilnius : Mintis, [2011] (Kaunas : Aušra). – 207, [1] p. – Ciklo 1-oji knyga. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-5-417-01029-3 : [19 Lt 69 ct]
2 d. 18 val. Mažojoje scenoje – I. Hagerup „STIKLİNĖ ARBATOS SU CITRINA“. Rež. – D. Juronytė	Dir. – D. Pavilonis	Vakarai	<i>Jo pėdomis</i> : ką darytų Jėzus? : [religinis romanas] / Charles Monroe Sheldon ; iš anglų kalbos vertė Elena Kaminskienė. – Vilnius : Metodika, 2011 ([Vilnius] : Vilcolora). – 249, [5] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-444-012-0
4 d. 18 val. Mažojoje scenoje – I. Pukelytės „MEILĖ PARÝZIJE“. Rež. – I. Pukelytė	30 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje – Kinijos liaudies instrumentų virtuozi. Naujasis purpurinis uždraustojo miesto orkestras	Rašytojų klubas	<i>Katino Murklio pažiūros į gyvenimą ir kapelmeisterio Johaneso Kreislerio biografijos fragmentai atsižirkintai išlikusiuose makulatūros lapuose</i> : [romanas] / Ernst Theodor Amadeus Hoffmann ; iš vokiečių kalbos vertė Eugenija Vengrenė. – 3-asis leid. – Vilnius : Metodika, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 334, [2] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-444-015-1 (jr.)
5 d. 18 val. Mažojoje scenoje – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. Skalpelio pjūvis“. Rež. – V. Malinauskas	X. 1 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje – sezono pradžios koncertas. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistai V. Čepinskis (smuikas), Dž. Bidva (smuikas), P. Geniušas (fortepijonas).	4 d. 17.30 – susitikimas su A. Juozaičiu.	<i>Knyga apie San Mikėlę</i> : romanas / Axel Munthe ; iš anglų kalbos vertė Valentina Churginaite. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Vilnius : Spauda). – 446, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-38-352-9 (jr.)
6 d. 18 val. Ilgajoje salėje – A.M. Sluckaitės „ANTIGONĖ SIBIRE“. Rež. – J. Jurašas	Dir. – J. Domarkas. Programoje J. Gruodžio, B. Dvarionio, E. Balsio, V. Montvilos, J. Juozapaičio, V. Bartulio, V.V. Barkausko kūrinių	5 d. 13 val. Daukių pagrindinėje mokykloje – susitikimas su rašytojais V.V. Landsbergiu ir L. Jakimavičiumi. Renginys iš ciklo „Prozos dienos“	<i>Kontrolė</i> ; <i>Pasirinkimas</i> : [romanai] / Viktoras Suvorovas ; iš rusų kalbos vertė Vytautas Visockas. – Vilnius : Mintis, [2011] (Vilnius : Spauda). – 295, 371 p. – Apverčiamasis leid. – Ciklo 2-oji ir 3-oji knygos. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-5-417-01022-4. – ISBN 978-5-417-01023-1
7 d. 18 val. Mažojoje scenoje – T. Guerra „KETVIRTOJI KĖDĖ“. Rež. – R. Atkočiūnas	2 d. 12 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistės L. Gubaidulina (sopranas), A. Doveikaitė-Rubinė (smuikas), D. Juozapaitienė (altais). Dir. – M. Pitrenas	4 d. 15 val. Bairstyčių vaikų globos namuose ir 17.30 val. Mosėdžio parapijos vaikų globos namuose – susitikimai su rašytoju L. Jakimavičiumi. Renginiai iš ciklo „Atverstos knygos puslapiai“	<i>Leđo princeš</i> : romanas / Camilla Läckberg ; iš švedų kalbos vertė Giedrė Žirgulytė. – Vilnius : Tyto alba, 2011 (Vilnius : Standartų sp.). – 363, [1] p. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9986-16-829-4 (jr.)
Kauno muzikinis teatras	6 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „ALIDA“. Dir. – J. Janulevičius	4 d. 16 val. Taikomosios dailės muziejuje – Valstybinis Vilniaus kvartetas, O. Solovjova (fortepijonas, Rusija). Programoje B. Čaikovskio, J. Brahmo kūrinių	<i>Literatūros žvalgymai</i> : [straipsnių rinkinys] / Vigmantas Butkus ; Šiaulių universitetas. Humanitarinių fakultetas. – Šiauliai : Šiaulių universitetė leidykla, 2011. – 222, [1] p. – (Bibliotheca actorum humanitariorum Universitatis Saulensis, ISSN 1822-7287 ; 8). – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-609-430-067-7 (jr.)
7 d. 18 val. – L. Fall „MADAM POMPADUR“. Dir. – J. Janulevičius	2 d. 15.30 Mažeikių Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje – Čiurlionio kvartetas. Solistė J. Leitaitė (mecosopranas). Programoje M.K. Čiurlionio, J. Haydno, L. van Beethovenio ir kt. kūrinių	5 d. 16 val. Taikomosios dailės muziejuje – Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistas M. Vitulskis (tenoras)	<i>Nepretingojoj</i> : romanas / Eva Martuža ; iš latvių kalbos vertė Dzintra Elga Irbytė. – Šiauliai : Šiaulių universiteto leidykla, 2011 (Šiauliai : Šiaulių knygrifyklia). – 192, [1] p. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-609-430-084-4
Kauno mažasis teatras	6 d. 18 val. – „KATYTÉ P“ (pagal E. Ensler pjese „Vaginos monologai“). Rež. – V. Balsys	5 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistės L. Gubaidulina (sopranas), A. Doveikaitė-Rubinė (smuikas), D. Juozapaitienė (altais). Dir. – M. Pitrenas	<i>Panelės ir našlės</i> : [romanas] / Maria Nurowska ; iš lenkų kalbos vertė Kazys Uscila. – Vilnius : Mintis, [2011] – . (Šiuolaikinis Europos romanas, ISSN 1822-721X). – ISBN 978-5-417-01025-5 (jr.)
7 d. 19 val. – PREMIERA! G. Burke „GAGARINO GATVĖ“. Rež. – V. Balsys	2 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje – 7 d. 17 val. Radviliškio kultūros centre – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistai M. Rysanovas (altais, Ukraina), A. Sitkoveckis (smuikas, Rusija). Programoje A. Vivaldi, J. Woolricho, G. Kančelio kūrinių	6 d. 17.30 val. – poeto, vertėjo G. Patacko jubiliejinis kūrybos vakaras su naujomis knygomis: „Manęs nebus kai kada“: eilėraščiai, „Širdies aikštėjų jukenotafas“: poezija / tapyba (kartu su dailininku A. Palevičiumi), dvikalbe vertimų knyga – N. Gumiliovas „Paklydės tramvajus“ (rusų sidabro amžiaus lyrika). Dalyvauja autorius G. Patackas, poetai V. Asovskis, K. Navakas, V. Rubavičius, V. Rudžianskas, aktorė O. Dautartaitė. Vakarą vedą A.A. Jonynas	<i>T. 1.</i> – [2011] (Vilnius : Petro ofsetas). – 314, [1] p. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-5-417-01024-8
Kauno kamerinis teatras	7 d. 19 val. – „ŠEIMYNELĖ IŠ DIDŽIOSIOS GIRIOS“. Rež. – O. Žiugžda	6 d. 18 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje – 7 d. 17 val. Radviliškio kultūros centre – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistai M. Rysanovas (altais, Ukraina), A. Sitkoveckis (smuikas, Rusija). Programoje A. Vivaldi, J. Woolricho, G. Kančelio kūrinių	<i>Pirštyt atspaudojai</i> : šimtas eilėraščių / Alfonso Bukontas ; [panaudoti Dalios Mažeikytės sukurti Alfonso Bukonto ekslibrisai]. – Vilnius : Tyto alba, 2011 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 137, [6] p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-444-036-6 (jr.)
KLAIPĖDA	7 d. 19 val. – „ŠEIMYNELĖ IŠ DIDŽIOSIOS GIRIOS“. Rež. – O. Žiugžda	7 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje – 7 d. 17 val. Radviliškio kultūros centre – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistai M. Rysanovas (altais, Ukraina), A. Sitkoveckis (smuikas, Rusija). Programoje A. Vivaldi, J. Woolricho, G. Kančelio kūrinių	<i>Pomirtinės apeigos</i> : [detektivus] / Yrsa Sigurðardóttir ; iš anglų kalbos vertė Ignė Norvaišaitė-Aleliūnienė. – Vilnius : Metodika, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 326, [2] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-444-036-6 (jr.)
Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	7 d. 19 val. – „ŠEIMYNELĖ IŠ DIDŽIOSIOS GIRIOS“. Rež. – O. Žiugžda	8 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistai D. Galvydytė (smuikas). Dir. – D. Pavilionis. Programoje J. Sibelius, C. Nielseno, P. Čaikovskio kūrinių	<i>Skaidrumos</i> : eilėraščiai / Alis Balbierius ; [rinktinės sudarymas: Alis Balbierius]. – Vilnius : Homo liber, 2011 (Vilnius : Standartų sp.). – 303, [1] p. – Tiražas [350] egz. – ISBN 978-609-446-016-6 : [21 Lt 80 ct]
Klaipėdos lėlių teatras	7 d. 19 val. – „MAŽASIAS MUKAS“. Rež. – A. Stankevičius	9 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje – 7 d. 17 val. Radviliškio kultūros centre – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistai M. Rysanovas (altais, Ukraina), A. Sitkoveckis (smuikas, Rusija). Programoje A. Vivaldi, J. Woolricho, G. Kančelio kūrinių	<i>Šibumis</i> : [romanas] / Trevanian ; iš anglų kalbos vertė Albinas Šorys]. – Vilnius : Metodika, 2011 (Kaunas : Spindulio sp.). – 391, [1] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-444-035-9 (jr.)
ŠIAULIAI	7 d. 19 val. – „MAŽASIAS MUKAS“. Rež. – A. Stankevičius	10 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje – 7 d. 17 val. Radviliškio kultūros centre – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistai M. Rysanovas (altais, Ukraina), A. Sitkoveckis (smuikas, Rusija). Programoje A. Vivaldi, J. Woolricho, G. Kančelio kūrinių	<i>Tūkstančio ir vienos nakties šalyje</i> : kelionė pas Maroko pasakotojus / Tahir Shah ; iš anglų kalbos vertė Rasa Dražauskienė. – Vilnius : Tyto alba, 2011 (Vilnius : Standartų sp.). – 446, [2] p. : žml. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9986-16-847-8 (jr.)
Šiaulių dramos teatras	30 d. 18 val. – J. Šeduikytės projektas-	KAUNAS	GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS
		Maironio literatūros muziejus	<i>Aušros užkarautojo</i> kelionė / C.S. Lewis ; iš anglų kalbos vertė Aurelijus Jucytė ; iliustravo Pauline Baynes. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Aušra). – 268, [3] p. : iliustr. – (Narnijos kronikos ; 5). – Tiražas 2300 egz. – ISBN 978-609-01-0099-8 (jr.)
		Kauno menininkų namai	<i>Būti švariam smagiau!</i> : [pagrįsta A.A. Milne ir E.H. Shepard kūriniu „Mikė Pūkuotukas“ / iš lenkų k. vertė Žana Kairienė]. – Vilnius : Egmont Lietuva, 2011. – [18] p. : iliustr. – Virš. virš antr.: Disney. Mikė Pūkuotukas. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-414-290-1 (jr.)
		4 d. 18 val. Vilniaus universiteto šv. Jonu	PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ. LIETUVOS NAC. M. MAŽYVO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

„Profesionalai“

Savaitės filmai

Anapus ***

Garsios švedų aktorių Pernillos August režisūro debiutas sugrąžina pastaraisiais metais skandinavų kine ne kartą matytus personažus ir motyvus. Pagrindinė filmo herojė – trisdešimt ketverių Lena (iš „Millenium“ trilogijos pažįstama Noomi Rapace) – vieną ryta sužino, kad ją nori pamatyti mirštanti motina. Lenos vyras ir dukters nežinojo, kad jos motina gyva. Šeima vyksta per visą Švediją į Lenos vaikystės miestą. Ją nuolat pasiveja prisiminimai apie skaudžius vaikystės īvykius ir tévų alkoholizmą, dramatiškai paženklintusius Lenos likimą. Ji vis dar negali atleisti ir motinai, ir sau tragisko jaunélio brolio likimo (Švedija, Suomija, 2010). (Vilnius)

Ir kaip ji viską suspēja? **

Filmas skirtas visoms toms, kurios tiki, kad galima suderinti sékminges karjerą, laimingą šeimyninį gyvenimą ir kurybišką vaikų auklėjimą. Postfeministinio kino ikonos Sarah Jessicos Parker suvaidinta Keitė būtent tokia. Ji – rūpestinga motina, mylanti žmoną ir puiki darbuotoja. Tokia puiki, kad jos siūlymas steigti naujų investicinių fondų ir pataisyti per krizę katastrofiškai pašlijusių bankininkų reputaciją sudomina net išrankų milijonierių (Pierce Brosnan). Taip Keitė prisideda naujų įsipareigojimui, su kuriais ji nebepajęgia susidoroti... Douglaso McGratho filmas sukurtas pagal Allison Pearson bestselerį (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Profesionalai ***

Kad išsaugotų seną partnerį ir mokytoją Hanterį, Denis sutinka reformuoti savo būri. Bet vienam iš geriausių specialiųjų agentų teks ir pati pavojingiausia misija. Jis turi atskleisti sūmokslą, kuris kelia grësmę visam pasaulyi. Režisierius Gary McKendry sukûrė pasaką stipybës, galios ir nuoptykių besiligtintiems vyrams. Joje pamatsime Jasoną Stathamą, Clive'ą Oweną ir Robertą De Niro (JAV, Australija, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Užkratas ***

...Mirtinas virusas plinta labai greitai, nuo jo mirštama per kelias dienas. Tuo metu viso pasailio medikai bando rasti vaistą ir kontroliuoti paniką, sklindančią greičiau už virusą. Besirengiantis palikti kiną Stevenas Soderberghas į šį filmą pakvietė Mattą Damoną, Kate Winslet, Jude'ą Law, Gwyneth Paltrow, Laurence'ą Fishburne'ą (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Vidurnaktis Paryžiuje ****

Šiemet Kanų kino festivali atidarės naujausias Woody Alleno filmas pasakoja apie amerikietį Gilą (puikus Owenas Wilsonas), kuris prieš vestuves atvyksta į Paryžių su sužadëtine Ines (Rachel McAdams). Žiūrovams iškart aišku, kad jie – ne pora. Bet kad tai suprastų, Gilas turës atsidurti nostalgiskame 3-iojo dešimtmecio Paryžiuje, susitikti su Ernestu Hemingway'umi ir Fitzgeraldu pora, susipažinti su Picasso, Buñueliu ir Dalii, įsimylėti gražuolę Adrianą (paryžietiško žavesio kupina Marion Cotillard). Senajame Paryžiuje Gilo laukia dar svarbesnë gyvenimo pamoka. Romaną apie „Nostalgijos krautuvélés“ savininką rašantis ir su dabarties pilkuma nemokant susitaikyti Gilas supras, kad ir jo dievukai nebuvu patenkinti juos supančia tikrove. Išmintingasis pësimistas Allenas sukûrė pasaką, kurioje pasišaipė ir iš savęs, ir iš visų mūsų praeities įsivaizdavimų, ir iš įspūdžių bei vaizdus kolekcionuojančių turistų. Bet svarbiausia tai, kad Allenas dar kartą įrodė: kinas suteikia neribotą laisvę kiekvienam nusivylsiusiam dabartimui. Užtenka vidurnakti atsisësti į pravažiuojančią mašiną... Epizoduose vaidina Kathy Bates, Carla Bruni, Léa Seydoux, Adrianas Brody (JAV, Ispanija, 2011). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, **** – pasižiurėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Konstantinas Borkovskis

Publicistiką – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokubas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

- 30-X 6 d. – Užkratas (JAV) – 11.30, 14.15, 16.45, 19.15, 21.45
Profesionalai (JAV) – 11.45, 14, 16.30, 19, 21.30
X 5 d. – Oda, kurioje gyvenu (Ispanija) – 18.50
30-X 6 d. – Tadas Blinda. Pradžia (rež. D. Ulvydas) – 11, 12, 13.30, 14.30, 16, 17, 18.30, 19.30, 21, 22 val.
30, X 3–6 d. – Draugo kailyle (JAV) – 14.15, 16.40, 19.10, 21.40; 1, 2 d. – 11.45, 14.15, 16.40, 19.10, 21.40
30, X 3, 6 d. – Ir kaip ji viską suspēja? (JAV) – 15, 17, 18.50, 21.20; 1, 2 d. – 12.45, 15, 17, 18.50, 21.20; 4, 5 d. – 15, 17, 21.20
30-X 6 d. – Vidurnaktis Paryžiuje (Ispanija, JAV) – 11.15, 13.30, 16, 18.30, 21.00
Bangų medžiotaja (JAV) – 12.30, 15.15, 17.45, 20.15
30, X 3–6 d. – Mikė Pukuotukas (JAV) – 14, 16.20, 18.10; 1, 2 d. – 12, 14, 16.20, 18.10
Afigena mokytoja (JAV) – 19.45, 22 val.
Smurfai (Belgija, JAV) – 13, 15.20, 17.45
Ratai 2 (JAV) – 13.15, 15.40, 18 val.
Kvaila, beprotiška meilė (JAV) – 20.30
Beždžionių planetos sukiuimas (JAV) – 20 val.

Forum Cinemas Akropolis

- 30-X 6 d. – Užkratas (JAV) – 11, 13.15, 15.45, 18.30, 21 val.
Profesionalai (Ispanija) – 11.15, 13.45, 16.15, 18.45, 21.15
30-X 6 d. – Tadas Blinda. Pradžia (rež. D. Ulvydas) – 11.30, 12.15, 14, 15.15, 16.30, 18, 19, 20.30, 21.30
30, X 3–6 d. – Vidurnaktis Paryžiuje (Ispanija, JAV) – 14.30, 17, 19.30, 21.50; 1, 2 d. – 11.45, 14.30, 17, 19.30, 21.50
30-X 6 d. – Mikė Pukuotukas (JAV) – 10.30, 12.30, 14.15, 16 val.
30, X 3–6 d. – Bangų medžiotaja (JAV) – 16.45, 19.15; 1, 2 d. – 12, 16.45, 19.15
30-X 6 d. – Afigena mokytoja (JAV) – 14.45, 21.40
Smurfai (Belgija, JAV) – 10.45, 15 val.
Draugo kailyle (JAV) – 17.45, 20.45
Ir kaip ji viską suspēja? (JAV) – 18.15, 20.15

„Skalvijos“ kino centras

- 8-asis Vilniaus dokumentinių filmų festivalis
30 d. – Kvėpavimas (Estija) – 17 val.
30 d. – Mamos, dukros ir suknelės (Latvija) – 17 val.
30 d. – Yves Saint Laurent. Beprotiška meilė (Prancūzija) – 19.20
X 1 d. – Kinšasos simfonija (Vokietija) – 15 val.
2 d. – Mano reinkarnacija (JAV, Olandija, Vokietija, Kinija) – 17 val.
2 d. – Tarp žvaiždžių (Olandija) – 19 val.
30 d. – Kaip televizija sujaukia mums protą (Prancūzija) – 21.20
1 d. – Mano avatars ir aš (Danija) – 17 val.
1 d. – Kalti malonumai (D Britanija) – 21.30
2 d. – Geriausiai parduotas filmas (JAV) – 21.10
2 d. – Specialus seansas „VDFF svečias“. Laisvieji radikalai: eksperimentinio kino istorija (Prancūzija) – 15 val.
1 d. – Uždarumas. Premjera! Stebuklų laukas (rež. M. Survila) – 19 val.
Ciklas „Karsono kinas“
1 d. – Surikės Maksas (Danija) – 13 val.
2 d. – Krokodilai (Vokietija) – 13 val.
Tarptautinis Kauno kino festivalis
3 d. – Išsiskyrimas (Iranas) – 15 val.; 3 d. – 21.45
3 d. – Gyvulys (Švedija) – 17.30
3 d. – Havaras (Suomija, Prancūzija, Vokietija) – 19.30
3 d. – Hiperkritė (Austrija) – 19.30

4 d. – Rankas aukštyn (Prancūzija) – 15 val.

- 4 d. – 25 metai po šešiasdešimtujų. Arba Čekoslovakų Naujoji banga (dok. f., Čekija, Slovakija) – 17 val. (I d.); 7 d. – 17 val. (II d.)
4 d. – Policinininkas (Izraelis) – 19 val.
4 d. – Boksiniukas ir mirtis (Čekoslovakija) – 21 val.
5 d. – Suknelės, mamos, dukters (dok. f., Latvija, Norvegija) – 15 val.
5 d. – Istatymas ir kumštis (Lenkija) – 17 val.
5 d. – Amnestija (Albanija, Graikija, Prancūzija) – 19 val.
5 d. – Mama Afrika (dok. f., Suomija, Vokietija, Pietų Afrika) – 21 val.
6 d. – Virpuliai (Islandija) – 15 val.
6 d. – Akacijos (Argentina, Ispanija) – 17 val.
6 d. – Čiko ir Rita (Ispanija, D. Britanija) – 19 val.
6 d. – Juodoji galia: kasetė (dok. f., Švedija) – 21 val.

Pasaka

- 30 d. – VDFF: Mano avatars ir aš – 18.30;
30 d. – Laisvieji radikalai: eksperimentinio kino istorija – 21 val.

30 d. – Tėvė mūsų, kuris esi medyje (Prancūzija, Australija, Vokietija, Italija) – 18 val.

- 30 d. – Mano liūdnas meilės istorija (JAV) – 19.30; X 1, 2 d. – 18.30

30 d. – Anapus (Švedija) – 20.30; X 1 d. – 19.30

- X 1 d. – savaitgalis su pasaka. Garsų meistras – 15 val.

X 1 d. – animacinė f. programa „Istorijos mažyliai“ – 16 val.

- X 1 d. – Apie ką staugia vilkai (dok. f., rež. I. Kurklietytė) – 16.30; 2 d. – 17.30

X 1 d. – Elitinės prostitutės dienoraštis (JAV) – 21.15; 2 d. – 20.30

- X 1, 3 d. – Hana (JAV, Vokietija, D. Britanija) – 21 val.; 4 d. – 18 val.

X 1 d. – Klimtas (Austrija, Didžioji Britanija, Prancūzija, Vokietija) – 15.30; 2 d. – 21.30;

- 3 d. – 20.30

X 1 d. – Moters portretas (D. Britanija, JAV) – 18 val.; 2 d. – 21 val.

- X 1 d. – Vienišas vyras (JAV) – 17.30, 21.30;

2 d. – 19.30

- 2 d. – Paslaptis jų akys (Argentina, Ispanija) – 16 val.

2 d. – Perskaityk ir sudegink (JAV) – 17.30

- 2 d. – Rizikingo erzinti diedukus (JAV) – 19 val.; 4 d. – 13.30; 4 d. – 20.30

3 d. – viktorina „Kovos klubas“ – 18 val.

- 4 d. – animacijos dirbtuvės VI – 18 val.

Tarptautinis Kauno kino festivalis

- 3 d. – Monga – 17.30

3 d. – Tarp dviejų ugnių – 21.30

- 4 d. – Klivendolas prieš Volstryt – 17.30

4 d. – Mano vardas Ki – 19.30

- 4 d. – Mums gali ir nepasiekti – 21.30

Ozo kino salė

- 30, X 1, 3, 4 d. – Lope de Vega: palaidūnas ir gundytojas (Ispanija, Brazilija) – 14 val.

30, X 1, 3, 4 d. – Egzaminas (D. Britanija) – 16 val.

- 30, X 1, 3, 4 d. – Eurazijos aborigenai (rež. Š. Bartas) – 18 val.

5 d. – Rikis (Prancūzija, Italija) – 14 val.

- 5 d. – Kvėpavimas (P. Korėja) – 16 val.

5 d. – Aš aptarnauvau Anglijos karalių (Čekija) – 18 val.

- 6 d. – Akvariumas (D. Britanija) – 15 val.

6 d. – Tėvė mūsų, kuris esi medyje (Australija, Vokietija, Italija) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

- 30, X 1 d. – Užkratas (JAV) – 11, 13.15,

15.45, 18.15, 20.45; 2 d. – 11.15, 13.30,

16, 18.30, 21, 23.30; 2–6 d. – 11.15, 13.30,

16, 18.30, 21 val.

6 d. – Oda, kurioje gyvenu (Ispanija) – 18.45

4 d. – Šalti apkabinimai (Ispanija) – 17.20

30, X 1 d. – Tadas Blinda. Pradžia (rež. D. Ulvydas) – 11.30, 12.30, 14,